

ΤΙΟΓΝΙΟΥ 1948 № 6

Σκαπανεύς

ΤΡΙΤΗ 1 Ιουνίου 1948

Διευδύνεται από Συντακτική Έπιτροπή

Χρόνος Α' Αριθ. Φύλλου 6

Αρχισυντάκτης :

Τιμή Τεύχους δραχ. 2.000

ΜΑΚΗΣ ΔΟΓΚΑΣ

ΟΛΟΙ ΣΤΙΣ ΕΠΑΛΞΕΙΣ

Είναι γεγονός, ότι σήμερα η Πατρίδα μας περνάει την πιο κρίσιμη στροφή της Ιστορίας της. Συνασπισμένος όλος ο σλαβικός κόσμος και με βοηθούς μερικούς συχαιμερούς προδότες προσπαθεί με κάθε τρόπο να την λυγίση για να μπορέση να πετύχη τους άπώτερους σκοπούς του. Ο έχθρος είναι πονηρός και ύπουλος, γι' αυτό ο κίνδυνος είναι μεγάλος. Η κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα δε σταματάει με λόγια, δε σταματάει με κομπορρημοσύνες και επιδεικτικότητες, τέλος δε σταματάει με την έλλειψη ενδιαφέροντος για ό,τι γίνεται σήμερα.

Οι κομμουνιστές είναι τυφλωμένοι, δεμένοι γερά στο άπαιστο και καταστροφικό άγρα των έχθρων της Ελλάδος, κι' έτσι ό,τι κάνουν το κάνουν συντονισμένα και πειθαρχημένα. Όταν στην έθνική παράταξη υπάρχει χαλαρωμένη ενέργεια τότε μοιραία πρέπει να επικρατήσουν οι έχθροι της Ελλάδος. Αλλά η Ελλάδα δεν πρέπει να χαθή, δεν πρέπει να πάψη να είναι το ίνδαλμα του κόσμου, δεν πρέπει να ξεχαστή στο πέραςμα του χρόνου επειδή το θέλουν οι έχθροι της.

Κύριοι ανανήψετε, συγκεντρωθήτε, αναλογισθήτε τις υποχρεώσεις σας, όχι λόγια του αέρος, όχι εξετηγημένες ενέργειες και φαινομενικές. Πράξη, πράξη Έθνική, πράξη για το συμφέρον της Ελλάδος. Πεζοδρομίο χρησιμοποιούν οι κομμουνιστές, γιατί να μη το χρησιμοποιήσουμε κι' εμείς; Έν όνόματι της Δημοκρατίας καταταρνανούν, βιάζουν, γκρεμίζουν, καταστρέφουν τόπαν; Τότε γιατί εμάς να τους ανεχόμαστε; γιατί να τους προσφέρουμε άσυλο στις δημόσιες υπηρεσίες; γιατί να μην στενοχωριόμαστε όταν, τους άκούμε να βοίζουν την Ελλάδα;

"Ένα πετραδάκι άπ' τον καθένα μας, ένα πετραδάκι έθνικής ενέργειας θα χτίση το μεγαλόπρεπο κι' άκαίριο παλάτι της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και του πολιτισμού.

Ζωντάνια, ζωντάνια και δραστηριότητα. Συνεχής άνησυχία για την Έθνική υπόθεση και πρό παντός προύπαρξη ενδιαφέροντος και λαμπκαρισμένης Έλληνικής συνειδήσεως.

Δεν μπορούμε και δεν επιτρέπεται να προδώσουμε ό,τι μάς κληροδότησαν οι πρόγονοί μας. Μια Ιστορία υπέρλαμπρη σαν την Έλληνική δεν πρέπει να άμυρωθή άπ' τους κληρονόμους. Άς άρθούμε στο ύψος των περιστάσεων κι' άς εγκλιματισθούμε στα σημερινά καθήκοντά μας. Οργανωμένο, το έγκλημα των κομμουνιστών. Οργανωμένη και ή άμυνά μας για τα ίερά και όσια της Φυλής. Δραστηριότητα των εγκληματιών για την καταστροφή της Ελλάδος. Δραστηριότητα στο τετράγωνο εκ μέρους μας για τη σωτηρία της.

Είμαστε διαλλακτικοί άναφορικά με τους κομμουνιστές; Λέμε: εκεί που θα κάνω εγώ το «κακό» άς το κάνει κάποιος άλλος;

Μά ποιο κακό άγαπητοί μου; Είναι κακό το να άντιμετώπισης τον κομμουνιστή όπως του άξιζει; είναι κακό να τον κλείσης στη φυλακή, να τον δικάσης και να τον καταδικάσης όταν αυτός στην πιο μεγάλη χριστιανική γιορτή, το Πάσχα, σκοτώνει ύπουλα και άνανδρα ένα χριστιανό που πήγε να κοινωνήση στην εκκλησία; Είναι κακό να τιμωρήσης τους ανθρώπους που παίρνουν μεσ' άπ' την άγκυλιά της μάνας το παιδί και το πηγαίνουν στους σλαβούς; Τέλος είναι κακό να άμυνηθής με όλα τα μέσα εναντίον των πορωμένων πατριδοξοφουλκτών για να σώσης την Ελλάδα,

το σπίτι σου, το βίός σου; Όχι δεν είναι κακό. Άντίθετα είναι πράξη άγρια, πράξη Έλληνική, που άν δεν την κάνης δεν είσαι άξιος της Έλληνικής Πατρίδας. Δε μπορείς να φέρνης τόνομα του Έλληνα όταν δε ξέρεις να σκέπτεσαι και να ενεργήσης Έλληνικά πάντα, μα περισσότερο όταν υπάρχει άνάγκη.

Η Ελλάδα θέλει άπ' τα παιδιά της κατανόηση. Θέλει οι όρκοι τους να πραγματοποιούνται. Η στιγμή είναι κρίσιμη. Η Ελλάδα παραδέχεται μεσ' στη δίνη της κακής πρόθεσης και της άναισχυντίας των κομμουνιστών. Έμεις τί κάνουμε; Αρκούμεθα στο να κουβεντιάζουμε στα σαλόνια; να δίνουμε λύσεις μεσ' στο καφενείο και την ταβέρνα;

Όχι, δεν πρέπει να σκεπτόμαστε και να ενεργούμε έτσι. Δεν πρέπει να κάνουμε λογοτεχνία και έπίδειξη πνεύματος σε τούτες τις κρίσιμες στιγμές. Δεν πρέπει να κάνουμε συναγωνισμό στις ρητορικές Ικανότητες. Όχι, πράξη, μόνο πράξη είναι εκείνο που καλεί ή σημερινή κατάσταση.

Άς άνεβούμε όλοι οι πραγματικοί Έλληνες, όλοι εκείνοι που πονούμε την Ελλάδα μας, πιο ψηλά κι' άς άτενίσουμε τα έρείπια και τους καπνούς, κι' άς όρκιστούμε όλοι μας ΑΓΩΝΑ για τη σωτηρία της.

Μόνον ΑΥΤΟΣ θα φέρη άποτελέσματα. Και νάνα συντονισμένους και με πρόγροιαμα. Κι' αυτό τότε μόνο θα γίνει όταν όλοι μας πιστέψουμε στο ιδανικό αυτό που λέγεται ΕΛΛΑΔΑ κι' άποφασίσουμε ν' άγωνιστούμε. Όταν για σύνθημά μας χρησιμοποιήσουμε τις τρεις αυτές λέξεις «ΟΛΟΙ ΣΤΙΣ ΕΠΑΛΞΕΙΣ»

ΜΑΚΗΣ ΔΟΓΚΑΣ

ΣΚΑΠΑΝΙΕΣ

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

— Του λοιπού απαγορεύω αούτησός την παραμονή κυνών έντός του Στρατοπέδου. Οί ήδη ύπαρχοντες τοιούτοι, μερίμνη της Άστυνομίας Μοναδος, νά μεταχθώσι διά του ήκ εις Λαύριον...

Απόσπασμα Η.Δ.Τ. 21-5-48

Σάν διάβασα τή διαταγή, σήκωσα τά μάτια καί κύτταξα δυό έξυπνα καφετί ματάκια, πού μέ κυττούσαν μέ τό βλέμμα τής άφοσίωσης καί τής πίστης. Διέκρινα τό έρωτηματικό τους. Είδα τήν άγωνία τους. Μικρούλα, στρουμπουλή, χιονάτη, ναζού, έξυπνη περισσότερο άπό τό διακριτικό του νένους της, ή άγαπημένη μας «Μπέμπα» αύριο θ' άναχωρήσει.

Μαζί μέ τ' άλλα σκυλάκια πού ένας βορβός της τύχης τά έφριξε στο νησί μας, πρόσφυγες καταδιωγμένους κ' άνεπιθύμητους, άστεγους διαβατήρηδες της Αθήνας, άλητάκια ζέγνοιαστα πού γαύγισαν τίς νυχτιές τους διαβάτες στα πεζοδρόμια, ναυκλήρους άπό σκούνες πού σάν άραξε τό καικι τους στό λιμάνι, μας βγήκαν στη στεριά γιά σεργιάνι, μας άριστοκράτες πεκί νουά χαδιάρικους πού ζεμύτησαν λίγο άπ' έξω άπό τό μέγαρο καί κίνησαν τό ένδιαφέρον του άδειούχου συνάδελφου, τσοπανόσκυλα πού βαρέθηκαν τό τυρόγαλο καί τήν άγκλίτσα, λουλουδες πού έγασαν τήν... τιμή τους, λυκόσκυλα πού φτώχυναν τ, άφεντικά κ' έλαττώθηκε ή μερίδα, μπολντώκ πού έπασαν στη παρανομία, χίλια χρώματα, χίλιες ράτσες, κοκκινωπά, άσπρόμαυρα, κυνηγάρικα, κοπρήτες έφτασαν μέ χίλιους τρόπους στο νησί σάν ναυαγοί στο λιμάνι της σωτηρίας των, σάν μετανάστες στη χώρα της Δύσης ζητώντας καταφύγιο καί προστασία. Κοκκαλιασμένες ύπάρξεις πού έστελναν μέ τό Γαύγισμά τους ΣΟΣ Σ, όλα τά μήκη. Έτσι τά δεχθήκαμε τά καυμένα. Ό πόνος τους μίλησε στη ψυχή μας χιλιόφωνα. Η κακομοιριά τους, τό δράμα τους, οί βουβές πονεμένες τους ιστοριούδες, τά ίκετευτικά βλέμματα, οί ύποσώσεις πού σούδιναν, ή άφοσίωση πού σου ύπόσγονταν τό χάδιεμα στα πόδια, τ' άλήχτισμα, τό γαύγισμά τους τό

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ

Σημείο άντιλεγόμενο

Όπως όλοι οί μεγάλοι του πνεύματος, πού έχουν πεθάνει πρό πολλού καί δέν μπορούν νά σηκωθούν άπ τόν τάφο τους νά διαμαρτυρηθούν, έγιναν άντικείμενο πατριωτισμού της θεωρίας του κομμουνισμού, έτσι κ' ό μεγάλος τραγουδιστής της Λευτερίας Ρήγας Φερσίος, πού τελούμε αυτό τό μήνα τό μνημόσυνο του μαρτυρίου του. Σε άλλη σελίδα άσχολεύεται πλατειά μέ τόν άντρα καί τό έργο του ειδικός συντάκτης μας. Φαίνεται όμως ότι άπ έξω έρχονται οί διαταγές πώς θά γίνη ό έκολαδισμός των Έλλήνων. Καί οί μαρξιστικοί ιστορικοί, όλωσθίου σέ άντίθεση μέ τη μεγαλοιδετική άντίληψη του Ρήγα, ύποστηρίζουν ότι σύμφωνα μέ τη γνώμη του Falmerayer εξαφανίστηκαν οί Έλληνες.

χαρωπό, μάς έκανε νά τά δεχθούμε σάν ζηνητέμα άδελφάκια, γιά νά τά καθαρίσουμε, νά τά πλύνουμε, νά τους δώσουμε όνόματα γιάτί στο δρόμο πού έρχονται κατέστρεφαν — γιά λόγους εύνόητους — τά πασσαπόρτια καί τά πιστοποιητικά τους.

Ό καθένας πού πρώτος άπό μάς θά τά δεχόταν γινόταν καί νουνός. Τό σεβντά του τό χάριζε στο σκυλάκι σάν όνομα. Κι' άκουγες: Σουλάκι μου, 'Ιρμα μου, 'Ασήκι, Ταρζάν, Γκιουζέλ, Φατμέ κ. ά. Έμεις τή βγάλαμε Μπέμπα. Μιά κι, ήταν ή μόνη άντιπρόσωπος του ώραιού φύλου στο καταυλισμό μας της χαρίσαμε τό κοσμητικό πού έπιθυμούν οί γυναίκες καί στα σαράντα τους. Τσαχπίνια σάν 'Αθηναία καί πονηρή σάν έπαρχιώτισα έ έγινε ή μασκώτ κ' ή άχώριστη συντροφισά μας. Στις ώρες της σχολής άκουγε, ό,τι θά λέγαμε σέ κάποια άλλη — μπέμπα — ζανθομαλλούσα ή καστανή. Όλα αυτά σκέφτουμαι σάν τήν κυττώ τώρα στερνά άπό τό διάβασμα της διαταγής. Τό θυμάμαι μιζάριο καί κοκκαλιάρικο πού πρωτόρθε. Αύριο παίρνει τό δρόμο της έπιστροφής. Πάλι τό καρδιοχτύπι τ' άγνώστου ξανά ή άγωνία της διαβίωσης, ξανά ό χαλκάς της σκλησίας. Πάλι τ' αλάργημα άπό τόν 'Ασήκι της πού τή περιποιόταν καί τήν άγαπούσε. Τήν περιμένει ή σεμνοτυφία, ή αλλη της συνοικίας μας, ίσως ή φόλα του άστυφολάκα. Κακομοίρα «Μπέμπα» πόσο σέ λυπούμαι.

Μά τι νά γίνη; Έμεινες καιρό στο Τάγμα. Έγινες στρατιωτίνα. Τώρα πού νοιώθεις άπό πειθαργία ύπάκουσε στη διαταγή πού γιά λόνους ύγιεινής καί άσφαλείας έπιβάλλει τήν μετάθεσή σου. Πήγαινε στη εύγή μας «Μπέμπα», καλή τύχη. Κάποια μέρα ίσως σ' υναντηθούμε σέ κανένα δρομάκι της Αθήνας. Μη μέ γαυγίσης «Μπέμπα». Έγώ άκόμα θά σ' άγατώ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΛΗΣ

Ό Κορδάτος γράφει: «Χωρίς νά έχουμε καμμιά άμσηση σχέση μέ τους άρχαίους Έλληνες, οικειοποιήθηκε ή άστική τάξη τόν άρχαιο έλληνικό πολιτισμό γιά νά στηρίξη μέ εθνολογικά καί ιστορικά επιχειρηματά τις εξαπλωτικές της βλέψεις...».

Τά ίδια άπάνω κάτω γράφει κ' ό Ζαχαριάδης στην «Ιστορία του Κ. Κ. Ε». Κατά τή γνώμη τους φαίνεται πως οί Βούλγαροι κ' οί Σέρβοι έχουν κάθε δικαίωμα καί πρέπει νά φτάσουν στο Αίγαιο. Αλλά πώς συμβαίνει ό Ρήγας νά μιλά γιά Μεγάλη Έλλάδα κ' οί άνθέλληνες νά τόν αύτοαποκαλούν «Πατέρα» τους;

Η «Μάχη»

Η «Μάχη» άναφερόμενη στην τελευταία έπίσκεψη επισήμων καί δημοσιογράφων στη Μακρόνησο γίνεται έξω φρενών καί έπιτίθεται έναντίον ενός τίμιου άξιωματικού του κ. Τσιγάντε, έπειδή έγγραψε στην «Ελευθερία» τήν άλήθεια. Καί ξαφνιάζεται γιάτί γίνεται τόση διαφήμιση χωρίς αίτία.

Δέν πρόκειται γιά καμμιά διαφήμιση. Πρόκειται γιά τήν έκπληξη άπλών πού δοκίμασαν δικοί μας καί ζένοι μεταξό των όποιών καί ό άνταποκριτής του «Τάς», ύστερα άπ' τις άσύστολες ψευδολογίες πού διέδιδαν οί κομμουνιστές καί ή «Μάχη» μέχρι γτες κρατούσε τό πάσο. Έφτασε στο σημείο κάποτε νά διακηρύξη ότι κανείς δέν πρόκειται νά όπλιστή άπ' τους «κρατούμενους» καί ότι όλα τά άλλα είναι λόγια. Άπό τότε όμως όπλίστηκαν 3.000 στρατιώτες καί πολλές χιλιάδες είναι επίσης έτοιμες.

«Αναμόρφωσις»

Χαιρετίζομε μέ ένθουσιασμό τήν έκδοση της έφημερίδας του Α' Τάγματος «Αναμόρφωσις». Η έκδοση αυτή άποτελεί γεγονός έλπιδοφόρο καί μάς κάνει νά πιστεύουμε ότι τό Α'. Τάγμα έκανε ένα μεγάλο ξεκίνημα.

Η «Αναμόρφωσις» είναι μιá καλογραμμένη έφημερίδουλα μέ προοπτική σιγά-σιγά νά γίνη μιá άπ' τις καλές στρατιωτικές έφημερίδες.

«Φυσικότητες» καί Α'. Τάγμα

Στό πρώτο φύλλο της «Αναμορφώσεως» διαβάσαμε: «Στόν ποδοσφαιρικό άγώνα μας μέ τήν ομάδα του Γ'. Τάγματος, όπως ήταν φυσικό, νικήσαμε στέλγοντας στο Γ'. Τάγμα ένα μπουκέτο μέ 4 τέρματα».

«Φυσικά» λοιπόν πράγματα συμβαίνον στο Α'. Τάγμα.

Τώρα ή σειρά μας: Ό πρωτοπαλαιστής του Τάγματος μας καλεί τρεις παλαιστής του Α'. Τάγματος σέ σύγχρονο άγώνα πάλης.

Άσφαλώς αυτό δέν είναι κάτι τό «φυσικό» μέ τό Γ'. Τάγμα Σκαπανέων δέν άρκείται στα «φυσικά» μέ πάντα στα ΥΠΕΡΦΥΣΙΚΑ.

Συλληπητήρια

Ό «Σκαπανέος» συλληπείται θερμότατα τόν Λογαγό Ζου λόγω ύπολογαγό κ. Μιχ. Μπαρούχο γιά τόν θάνατο της συζύγου του.

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ

«Σὰς κράζει ἡ Ἑλλάδα, σὰς θέλει, σὰς ποιεῖ
ζητῆ τὴν συνδρομὴν σὰς με μητρικὴν φωνή».

Στὶς 11 Ἰουνίου 1798 στραγγαλιζόταν στὸ Βελιγράδι ὁ θρυλικὸς τραγουδιστὴς τῆς Λευτεριάς Ρήγας Φεραίος. Ἐχουν περάσει ἀπὸ τότε 150 χρόνια. Καί εἶναι πολὺ παρήγορο τὸ γεγονός ὅτι τὴ χρονιά τούτῃ τὴν κρίσιμη γιὰ ὅλο τὸν κόσμο, ποὺ οἱ ἔθνικες μάχες δυνάμεις ὄφειλον νὰ φτάσουν στὴ μεγαλύτερη τους ἀπόδοσι, στὸν ὁρίζοντα τῶν συνειδησῶν μας παραπέτασαν μὲ τὰ ἑκατοπεντητάχρονα τους δύο μεγάλες καθοδηγητικὰς μορφές τῆς Νεοελληνικῆς Ἱστορίας. Ὁ Ρήγας Φεραίος ποὺ προστόμασε τὸ γεγονός τῆς ἔθνικης ἐπανάστασης καὶ ὁ Διονύσιος Σολωμὸς ποὺ τὸ ἔζησε καὶ τὸ τραγούδησε.

Ὁ Ρήγας γεννήθηκε στὸ Βλεστίνο τῆς Θεσσαλίας καὶ μορφώθηκε στὰ σχολεῖα τῶν Ἀιτωλικῶν. Τούτα τὰ σχολεῖα ἦταν ἀπ' τὰ λίγα ποὺ κρατοῦσαν χάρη στὴ ποσότητα ποὺ πῆραν ἀπὸ τὸν κατακτητὴ Ζωσιφ Ἀναμένη τὴ λαυρεῖδα τῆς παιδείας καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ὑπάρχει μάλιστα ἡ πιθανότητα, ὅτι τὸν καιρὸ ποὺ καθόταν ὁ Ρήγας σ' αὐτὰ τὰ θρανία ἀκούσε τὴν ἔθνικὴ διδασκαλία τοῦ ἐμπνευσμένου μεγάλου δασκάλου τοῦ Γένουσι Εὐγένιου Βούλγαρη. Τὸ βέβαιον πάντως εἶναι ὅτι, ποιικισμένος καθὼς ἦταν μὲ ἑκτετατὴ ἀντιληπτικότητα, μὲ μινύλο ἔζηλο γιὰ τὰ νοήματα καὶ φαντασία δυνατὴ, μορφώθηκε ὅπως λίγοι νέοι τῆς ἀπογῆς του.

Τὴν καιρὸ αὐτὸ σχεδὸν ἡ ὡσὶ Ἑλλάδα εἶχε πέσει ἀπ' τὴ μάχαιρι ἢ ὑπέστη τὴν αἰχμαλωσίαν ἢ ἔφυγε γιὰ τὰ ξένα μετὰ τὴ φυγὴ τῶν Ὀσλοφ. Οἱ ὑποσχέσεις τῆς Αἰκατερίνης τῆς Ρωσίας εἶχαν διαψευθεθῆ κατὰ τὸν τρανικότερον γιὰ τὸ ἔθνος μας τρόπο. Οἱ φρονιότεροι πόλις τῆς Θεσσαλίας, τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Πελοποννήσου εἶχαν παραδοθεῖ στὸς φλόγες καὶ τὴν τρομοκρατία. Τὸ γωστὸ τοῦ Ρήγα ὑπέφερε τρομερὰ ἀπ' τοὺς Τούρκους κατοίκους του καὶ αὐτὸ εἶχε ξεσηκώσει τέτοια ἀντίδραση στὴν ψυχὴ του, σὲ σημεῖο νὰ σκετῆσθῃ ἢ νὰ τραυματίσῃ κάποιο Τούρκο, ποὺ τὸν πρόσβαλε ἔξω ἀπ' τὸ Βλεστίνο.

Ὅταν ἐγκατέλειπε πιά τὴ Θεσσαλία —καὶ φαίνεται πὺς θὰ εἶχε συμπληρώσει τότε τὰ εἴκοσι χρόνια του— ὁ Ὀλύμπιος μπουμπουνίζε ἀπ' τὸ κρονοφύλι καὶ ἀντιλαλοῦσε ἀπ' τὸ τρανοῦδι τῆς κλεφτουριάς, ποὺ ἐκδικιόταν τὸ μαρτύριο τοῦ ἑλληνοσμοῦ. Ἐτοί ἡ φλόγα τῆς Ἐθνικῆς Ἀνάστασης εἶχε ἀρχίσει πιά νὰ αἰγοκαίγῃ στὴν καρδίαν του σὰ μουτικὸ καντῆλι καὶ βοήκε τὴν εὐκαιρία ν' ἀρχίσῃ τὸ μεγάλο τῆς φούντωμα, σὰν καταστάλαζε στὴν Πόλη.

Ἐκεῖ ἐξάσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπόρου καὶ ἀνὰ-σινὰ γνωρίστηκε καὶ μὲ Φαναριώτες. Τὸν εἶχαν αὐστήσει στὸν Ἀλέξαντρο Ὑψηλάντη—τὸν πάππο τοῦ Ὑψηλάντη τῆς ἐπανάστασης—καὶ ὁ ἔξυπνος Φαναριώτης, μόλις ἀντίκρισε τὸν ἀθλητικὸ νέο μὲ τὸ ζωρὸ πρόσωπο, τὰ φρενὰ μὲ μάτια καὶ τὴ μελιστεῖλαχτὴ μιλιὰ, ἀναμέτρησε ἀμέσως τὴν ἀξία του. Τὸν πῆρε

δάσκαλο τῶν παιδιῶν του καὶ σύγχρονα τὸν πρότρεψε καὶ τὸν ἐκόλυσε νὰ συνεχίσῃ τὴς μελέτης του. Δὲν ἀργῆσε ὁ Ρήγας νὰ δεξῆ τὸσο μεγάλη ἐπίδοση καὶ μουλωσὴν στὸ σπίτι τῶν Ὑψηλάντηδων, ὅστε ὕστερα ἀπὸ λίγο ὁ Ἀλέξαντρος τὸν ἔκανε κ' ἰδιαιτέρω γραμματέα του. Ἐτοί ὁ Ἀλ' Ὑψηλάντης ὑπέρθε ἑκείνος ποὺ χριστέθηκε πολιτικὰ τὸν ἔθνομαστρα. Μαντεύοντας τὴν ἰκανότητά του ἀρχισε κιόλας νὰ τὸν προσοίξῃ γιὰ μὴ ἐδῶτρη δόση στὶς Ἦγμονίες καὶ πραγματικὰ τὸ 1786 τὸν ἔστειλε γραμματέα στὸ ρωσοφιλο Ρουμῆλο ἀρχοντα Βραχοκράβαν στὸ Βουκουρέστι. Μόλις δὲ ἔγινε ἡγεμόνας τῆς Βλαχίας ὁ Ν. Μαυρογιάννης, ὁπαδὸς τῆς γαλλικῆς πολιτικῆς, ποὺ μὲ πάθος ὑποστήριζε τὴν ἀκραιότητα τῆς Τουρκίας, προσέλαβε σὴ γραμματέα του τὸ Ρήγα. Ἐτοί ὁ Ὑψηλάντης κατάφερε νὰ τοποθετήσῃ κοντὰ στὸν ἀντίπαλο τῆς πολιτικῆς του ἔνα ἕμιστο πρόσωπο.

Ἄλλὰ ἀνθρώπος μὲ τὴν ἀνωτερότητα καὶ τὴν ἀκραιότητα τοῦ Ρήγα, μὲ ἰδέες φιλελεύθερας καὶ δημοκρατικῆς, ἀηθῆσε καθὼς βρέθηκε μέσα στὴ διασφορά τῆς πολιτικῆς δράσης. Γιὰ χαντὶ ὅμως τοῦ ἔθνους παρέμεινε ἐκτετρα, προσμένοντας τὴν κατάλληλὴ στιγμή γιὰ νὰ ἀποκηρύξῃ τοὺς Φαναριώτες καὶ νὰ ἀπεροφήσῃ τὸν ἑαυτὸ του σὲ μὴ καθάρια ἔθνικὴ δόση. Πάντως εἶναι γεγονός ὅτι, ὅταν πῆγε στὴ Βλαχία, βρέθηκε ἀνάμεσα σὲ μὴ ἀξιόλογο ἑλληνικὴ πνευματικὴ καὶ ἔθνικὴ κίνησι καὶ τὴν παρακολούθησε ἐντατικὰ μ' ὅλη τὴ δύνα τῆς Γνώσης καὶ τῆς Λευτεριάς ποὺ τὸν κατεῖχε.

Τέλος στὸ 1790 μιστωμένος ἀρχίζει πιά μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος ποὺ χάραξε στὸ νοῦ του, γιὰ νὰ προετοιμάσῃ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση. Δημοσιεύει δύο βιβλία, τὸ «Σχολεῖον τῶν νεολογίων ἑρασιπῶν καὶ τὸ «Ἀπάνθισμα Φυσικῆς». Τὸ δεύτερο τῆραψε γιὰ νὰ γίνῃ εἰσῆχον ἢ πνευματικὴ ἀναγέννησι τοῦ ἔθνους ποὺ ἔπλεε στὰ σκοτάδια τῆς θμάθειας καὶ συγκεκριμένα νὰ καταποσιτῇ πάνω στὰ καινούρια συμπελάσματα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ὁ Ρήγας ἦταν μαθητὴς τοῦ μεγάλου δημοσιολογῆ Καταρτζῆ, γι' αὐτὸ γράφει στὴν ἀπλή γλώσσα καὶ στὸ βιβλίο του αὐτὸ σημεῖωνι σχετικὰ: «ἐφορῶντας ὁ σκοπὸς μου εἰς τὸ νὰ ἀφελῆσω τὸ νόμος μου καὶ ὄχι πρὸς ἐπίδειξιν νὰ ἐπισωρεῖσθε λέξεις εἰς αὐτὸ μου τὸ ἀπάνθισμα, ἔπρεπε νὰ τὸ ἐκθέσω μὲ σαφῆσαιαν ὅσον τὸ δυνατόν, ὅπου νὰ τὸ καταλάβουν ὅλοι καὶ νὰ ἀποκτήσουν μίαν παραμυκρὰν ἰδέαν τῆς ἀκαταλήπτου Φυσικῆς».

Ἐπίσης ἐτοίμαζε μετάφραση τοῦ Esprit des loix τοῦ Montesquieu. Ἄλλὰ δὲ ἔφρουσε ἂν τὸ τέλοςος. Μετάφραση ἐνὸς τόμου τοῦ Νέου Ἀναγνώστου τοῦ Bartelemy ἔκανε σὲ συνεργασία μὲ τὸ Γ. Βεντόνη, γιὰ νὰ γνωρίσῃ τοὺς Ἑλληνες τὴν ὁρασία Ἑλλάδα, καὶ ἄλλα.

Ἄλλὰ περιφημοὶ ἔγιναν ὁ χάρτες του ποὺ δημοσιεύτηκαν τὸ 1796 καὶ 1797 καὶ

περιέχον τὴν Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, τὴ Μολδοβλαχία καὶ μέρος τῆς Μικασίας Ἀσίας. Φέρουν τὴ μεγαλοιδεατικὴ ὀνομασία: «Χάρτα τῆς Ἑλλάδος ἐν ἣ περιέχονται οἱ νῆσοι αὐτῆς καὶ μέρος τῶν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ Μικρὰν Ἀσίαν πολυαριθμοὺν ἀποικιῶν αὐτῆς». Ἐπίσης μετάφρασε στρατιωτικὸς κανονισμοὺς ποὺ δὲ σάβησαν καὶ τέλος τὸ Γαλλικὸ δημοκρατικὸ Σύνταγμα ποὺ ἔγινε τὸ 1793.

Οἱ χάρτες καὶ ἡ μετάφρασι τοῦ Γαλλ. Συντάγματος δείχνουν ποιὸς χῶρος ἔπρεπε νὰ ἀπελεθεροθεθῆν καὶ νὰ διοικηθεθῆν μὲ ἰσοτιμίαν καὶ ἀελαφότητα. Τὰ νοήματα ποὺ σχετῆσαν τοὺς χῶρους, καθὼς καὶ ἡ εἰκόνα τοῦ Μ. Ἀλεξάντρου καὶ γενικὰ τὸ πνεῦμα ποὺ βγαίνει ἀπ' ὅλο τὸ ἔργο του μὲς πρῶτον ὅτι οἱ ἀπελευθερωμένους χῶρους ἔπρεπε νὰ διοικηθεθῆν μὲ ἑλληνικὴ χαρακτῆρα. Καὶ πέφτει ἔξω ὁ Γ. Κορδάτος, σύμφωνα μὲ τὴς ἀπόψεις τῶν κλιττερων ἱστορικῶν μας, ὅταν χαρακτηρίζει τὸ Ρήγα σὸν καλύτερα τῆς σημερινῆς βαλκανικῆς δημοκρατίας. «Συναδελφωσι τῶν λαῶν ἤβηεν ὁ Ρήγας, λέγει ὁ Κ. Ἀμαντος, ἀλλ' ὄχι ἐκδοῦλωση τῶν Ἑλλήνων εἰς Βουλγάρους καὶ ἄλλου». ὅπως θέλει ἡ σημερινὴ κομμουνιστικὴ βαλκανικὴ δημοκρατία, ἡ ὅποια καὶ μόνο μὲ τὸν ὄγκο τῆς σιγῆς οὐκ ἔχει ἀλλοθίσι καὶ τὴν Ρουμανία καὶ τὴν Ἑλλάδα, ἂν διατηρηθῆ πολὺν καιρὸς (!).

Αὐτὴ τὴ συναδελφωσι τρανοῦδει ὁ Ρήγας καὶ τὸ συγκλονιστικὸν τοῦτοῦ του «ὅς ποτε παλληκάρια...» Κι' αὐτὴ ἡ ἰδέα κάθε ἄλλο βέβαιον παρὰ τὸ βῆρος του εἶναι. Ἰσα ἴσα τὸν ἀναδελφύει σὸν ἑνα ἐμπνευσμένο, γιγάντιο ἰρασιπτικὸ ποὺ δὲν παύει ὅμως καὶ σὰ πὺς τολμηρὰ πετάναυα τὸν ὁματώτος του νὰ παραμένῃ ἀκείνος Ἑλληνας.

«Σὰς κράζει ἡ Ἑλλάδα, σὰς θέλει, σὰς ποιεῖ...»

Ἐτοί κορυγύζει στὸ τοῦτοῦ του πρὸς ὅλους τοὺς σκλαβωμένους, λσούς τῆς Βαλκανικῆς. Ποιητῆς ἔξαχριστὸς δὲ στάθηκε ὁ Ρήγας. Μὰ ὁ σκοπὸς ποὺ ἐπέδωκε μὲ τὰ τρανοῦδια του ἦταν νὰ ἐκφορήσῃ τὰ σισπηλὰ ὑλήματα τῶν ἑλληνοκλῶν ψυχῶν. Κι' αὐτὸ τὸ πέτυχε. Γιατὶ οἱ λαγκωδὸς καὶ οἱ βουνοορφῆ οἱ ἑλληνικὲς κελληροθῆσαν σὲ λίγο καιρὸ μὲ τὰ τοῦτοῦ του ἀπὸ τὴ μὴ ἄκρια ὅς τὴν ἄλλη. Τὸ ἔθνος βρῆκε σ' αὐτὸ τὸ τραγοῦδιαν τὴν ἔκφοση ὅσων ἀισθανόταν μέσα του. Συγκλῶνιζαν τὴ συναισθηματικότητά του καὶ ὄληνοθσαν πρὸς τὴ Λευτεριά τὴ δακρυποσιμένη.

Ὅστε πολιτικὸς ἔξαχριστὸς ἀτάθηκε ὁ Ρήγας. Μιὰ φλόγα ἦταν νόνα, ἡ φλόγα ἐνὸς ὀλάκεου ιστορικοῦ νέγους ποῦχε πιά δομῆσαι μὲ ὅλα τὰ δεδομένα τῆς τῶ ὄλησ καὶ τὰ πνευματικὰ καὶ ποὺ ἐκφορήθηκε μὲ μὴ ἐνθουσιώδη καὶ παθητικὴ λῆρα ποὺ ἠγοῦσε μὲ τοὺς παλμοὺς τῆς καρδιάς. Τὰ προπαγανδιστικὰ ἔργα του ἀποτελοῦν ὀλάνερο πόηραμμα ποὺ πραγματοποιήθηκε μὲ νόηνοσ σὰν τὴ φλόγα ρουθῶ. τὸ 1796- 97 στὴ Βιέννη. Βέβαιον τρανοῦζόταν αὐτὴ μεγάλη προσπάθεια ν' ἀπὸ πολλοὺς φίλους καὶ θέλησε νὰ πλέξῃ τὸ πρῶτο συντομικὸν διχτυ, ποὺ νὰ σκεπῆσι ὅλο τὸν ἑλληνικὸν χῶρο. Ἄλλὰ εἶπαμε πολιτικὸς ἔξαχριστὸς

(Συνέχεια στὴ σελίδα 24)

(1) Κ. Ἀμάντου, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Ῥήγας Φεραίος. Νέα Ἐστία 1 Ἀπρ. 1948

ΕΝΑ ΠΡΩΪΝΟ ΜΕ ΤΑ ΣΥΜΜΟΡΙΟΠΛΗΚΤΑ ΤΗΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ

«Ένα γεράκι βυγλίζει. Στόν κάμπο, ή κλώσσα μαζώνει τὰ πουλάκια της κάτω απ' τὰ φτερά της. Έκείνο χυμάει. Ν' άρπάξει, νά γευτεί σάρκα, νά μυρίσει αίμα.

Πλάι όμως είναι ο προστάτης. Ο καλός κυνηγός. Σκοτώνει τὸ δονειο...».

Αυτὰ μοῦ ἤλθαν στό νοῦ, σάν πάτησα τὸ πόδι μου στήν Πεντέλη, στήν ὀγεινή κατασκήνωση τῶν 465 παιδιῶν, 465 παιδόπουλα, συμμοριόπληκτα. Ἀπό 3 ἔως 17 χρονῶν. Ἀγόρια καί κορίτσια. Δέν είναι δειλὰ, δέν είναι φοβισμένα. Τὸ βλέμμα τους λάμπει. Νιώθουν τήν φροντίδα καί τή στοργή πλάι τους, ὁλοῦνα. «Έχω μητέρα τή δασκάλα μου—λέει, ἔιας ζωῆς πιστοῦ ρέκος, ὁ Τριανταφυλλοῦδης Θωμάς ἀπ' τήν Κορνοφωλιὰ τοῦ Διδυμοτείχου. Τίποτε δέν μοῦ λείπει. Εἶμαι, πολύ καλά. Θυμᾶμαι ἕνα βράδυ πού μῆκαν οἱ συμμορίτες στό χωριό. Πῆραν 25 παιδιά! Πῶ—πῶ! Τί χτυποκάρδι ἡ μάνα!».

Ὁ προϊστάμενος τῆς κατασκήνωσως ὁ κ. Παπαθανασίου, είναι ἕνας λαμπρός ἄνθρωπος. Τὸ κατάλληλο πρόσωπο γιά τήν κατάλληλη θέσι!

—Προσπαθοῦμε ὅσο τὸ δυνατόν μέ τήν ἀγάπη μας, νά τοὺς μειώσουμε τὰ αἰσθήματα ὅτι τάχα τοὺς εἰμαστε ξένοι.

—Τὸ μπορέσατε; ρωτῶ.

—100% ναί!

Ρίχνω μιὰ ματιὰ γύρω μου. Ἡ «κυψέλη» τῶν παιδιῶν βουίζει γέλιο καί χαρά. Ὅχι, δέν είναι ξεριζωμένα λουλουδά πού τάφερε ἄγριο ξεροθόρι δῶ πέρα. Τάφερε ἡ στοργή τῆς μάνας!

Ἄκούω τραγοῦδια ἔθνικά, στρατιωτικά.

Τὰ παιδάκια ἐπιδεικνύουν μέ χαρὰ τὰ βιβλία τους.

—Τὸ πνεῦμα τους — συνεχίζει ὁ ὀμιλητής μου, είναι ἐξυμωμένο. Ἠθικά καί ἔθνικά στέκει πολύ ψηλά! Ὅμως, πῶς ἀγωνιστήκαμε γιά νά κατορθωθεῖ ἡ κατασκήνωσός μας νά φτάσει στό ψηλὸ ἐπίπεδο πού βλέπετε, μὴν τὸ θαρῶμετε γιά παινία ἂν σᾶς πῶ ὅτι είναι ἄθλος.

—Πότε ἰβούθη; ρωτῶ.

—Στὰς 22 Ἀπριλίου 1948, ἀπὸ τὰ χρο-

ματα τοῦ ἐράνου, μέσῳ τοῦ Π. Ι. Κ. Π. Α. Εἶναι ἀλήθεια, κουρασθήκαμε. Μά ἔχομε τήν ἱκανοποίησι!

Κεῖνη τήν ὥρα χτυπάει ἕνα κουδουνάκι.

—Υπάρχει σχολεῖο; ρωτῶ.

—Καί βέβαια ἐξατάξιο δημοτικό. 347 φοιτοῦν στό σχολεῖο μας.

—Δείχνουν ζῆλο;

—Πολύ! Νά, διαβάστε τὸ γράμμα ἐνός μικροῦ τί γράφει στοὺς δικούς του.

—Ἐχουν ἀλληλογραφία;

—Συχνή.

Δέν πέραν ἐκεῖνο τὸ γράμμα. Πέραν ἕνα στήν τύχη. Ἀποστολεῖς! Π. Παπαπαρασκευᾶς ὁμάς 4η. Στέλνεται σ' ἕνα χωριό τῆς Κοζάνης στοὺς γονεῖς.

«Πατέρα. Περνᾶμε πολύ καλά. Τόσο πού λές κι εἰμαστε μέ σᾶς. Τὴν Κυριακή πᾶμε στήν ἐκκλησία. Κάνω τήν προσευχή μου νά τελειώσῃ γλήγορα ἡ μπόρα καί νά ρθούμε σιμά σας...»

«Κάνω τήν προσευχή μου νά τελειώσῃ γλήγορα ἡ μπόρα...» ψιθυρίζω. Ὡ! ὁ μικρός αὐτός είναι κρῖμα νά ἐνωσῃ τόσο βαθειὰ τήν πείρα τοῦ πολέμου καί τίς συνέπειες του.

Κεῖνη τήν ὥρα ἔρχονται 2—3 δασκάλες. Συστηνόμεθα. Αἱ κυρίαί Ἀστυρῶ Φυσέκη καί Ἑλένη Λατούδου, διδασκάλισσες.

—Χαίρω πολύ. Κυρίες μου, μπορῶ νά σᾶς ρωτήσω γιά τὰ παιδάκια; Πῶς τὰ βλέπετε;

—Ὡ, είναι, πολύ εὐχαριστημένα. Δέν βλέπουν τὸν ἑαυτό τους σάν ξεριζωμένο λουλουδι. Τὰ χρυσά μας! Καί τί ζήλοῦχουν γιά γράμματα. Κοιμῶνται μέ

(Συνέχεια στή σελ. 24)

Αδειούχοι

Τύπαιο του καθενός μας σάν θά βάλλει τὸ χακί
 εἶναι πότε θά τὴν πάρει τὴν κανονικὴ στὸ χέρι!
 Τὴ καυμὸς καὶ τί καρτέρι
 γὰ νὰ πάρεις τὸ χακί πού πλατιά ὑπογραφή
 «Λογγῶ ἐπὶ ἡμέρας, στὸ Νικόλα Τομπριδῆ
 ἀδειας κανονικῆς γὰ νὰ πάει στὸ Μενίδι!»
 Κι' ὁ Νικόλας, τρέχει-τρέχει
 κι' εἰσιμάζεται γοργῶς
 - Τομπριδῆ! Τὸ φωνάζουν, σὲ ζητᾷ ὁ Λοχαγός.
 - Μιά μικρὴ ὑπογραφοῦλα.
 - Νικόλο ὁ ἐπιλοχίας!
 - Τί ζητᾷ σὲ θανατοῦλα;

- Ἐλεγχο λέει θά κάνει εἰς τὸ φύλλο τῆς ἀδειας!
 Κι' ἔπειτα ἄλλη θολούρα. Ὅλοι καὶ σοῦ ζητοῦν.
 Σιποτὶς καὶ ἱπποκόμοι, ὁ γραφεὶς καὶ ὁ μπαρμπέρης;
 - Στὸ καλὸ, καλὸ ταξίδι, νὰ σοῦ εὐχηθοῦν.
 Ἀχ, τί βάρανο, μελέας μεγάλος!
 Καὶ αὐτὸ τέλος κοπιῶς ἄλλος
 θάρθει νὰ σοῦ μπεῖ στὴ μέτη. «Ρέ Νικόλα!»
 - Σὲ ἀκούει Φαταόλα!

Κι' ὁ φαντάρος πού ἀκούει στὸ «γλυκὸ ὄνοματάκι,
 θά σοῦ πεῖ τό... χατηράκι!
 «Δώσε στῆς Μαρῶς τοῦ Τάκη
 Τοῦτο δῶ τὸ γραμματάκι!
 Συμφωνήσαμε Νικόλα!»
 - Ναι, ἐν τάξει Φαταόλα!
 Τσοῦπ, σάν φύγει Φαταόλα!
 - Πίε τῆς Μίνας νὰ μὸν γοργαί. πές της πὼς τὴν ἀγαπᾷ.
 - Ἦναι, ἀντὶ σὲ ζηλεύει θὰ βρεθῆς μὲ τὸ Ἀννάκι!
 Κι' ὅπου νὰ σὲ χαιρετήσουν νὰ σοῦ ποῦν «καλὸ ταξίδι».
 Πάει, ἔφυγε τὸ τραῖνο κι' εἶται φίλε Τομπριδῆ
 Χάνεις μερικὲς ἡμέρες, πρὶν νὰ πάς; γὰ τὸ Μενίδι!
 - Ὁ γοργὸς ὁ Νικόλας.
 πού μὸς βυζιέει στὸ κρηάκι
 τοῦ ἡ κανονικῆ! Ὀνειρο καὶ ἰφιάλιτη.
 - Ἦναι, ἀντὶ σὲ ζηλεύει θὰ βρεθῆς μὲ τὸ Ἀννάκι!
 Κι' ὅπου νὰ σὲ χαιρετήσουν νὰ σοῦ ποῦν «καλὸ ταξίδι».
 Πάει, ἔφυγε τὸ τραῖνο κι' εἶται φίλε Τομπριδῆ
 Χάνεις μερικὲς ἡμέρες, πρὶν νὰ πάς; γὰ τὸ Μενίδι!
 - Ὁ γοργὸς ὁ Νικόλας.
 πού μὸς βυζιέει στὸ κρηάκι
 τοῦ ἡ κανονικῆ! Ὀνειρο καὶ ἰφιάλιτη.
 - Ἦναι, ἀντὶ σὲ ζηλεύει θὰ βρεθῆς μὲ τὸ Ἀννάκι!
 Κι' ὅπου νὰ σὲ χαιρετήσουν νὰ σοῦ ποῦν «καλὸ ταξίδι».
 Πάει, ἔφυγε τὸ τραῖνο κι' εἶται φίλε Τομπριδῆ
 Χάνεις μερικὲς ἡμέρες, πρὶν νὰ πάς; γὰ τὸ Μενίδι!

Κάθεσαι καὶ συλλογιέσαι. Ἢ μεγάλη προβατίνα
 Τάχα νάχει γεννητοῦρα. Κι' ἡ μικροῦλα μας Μαρίνα
 Πῶς περνᾷ, ταγα εἰ κάνει
 ἢ καμμένη μου Ἀννίω, πού ἡ ἀμορφη νὰ ἔχει
 ὅτι σὲ λιγάκι φτάνει
 ὁ καλὸς τῆς Νικόλας μὲ τὴν ἀδεια στὸ χέρι!
 Ἢ γὰ στείγου το λιγάκι Νικολάκη Τομπριδῆ
 Πῶς θά σμίξεις τὴν Ἀννίω

Κι' εἶται, εἰ, γαλιῆ ὅλα γὰ τὸ ἄμορφο ταξίδι
 κι' ἄς σοῦ τῶχουν βγάλλει ζῦδι
 κι' ἄς τὸ κανεὶς μὲ τὸ πείσμα, μὲ τὸ ζορὶ, τὸ στανιὸ.
 - Ἀμ' ἡ μίνα ὁ πατέρας. Τί χαρὰ σάν θά σε δοῦν
 Μὲ καμμάρι θά σε βλέπουν. «Τί οὐραία πού σοῦ πάνε
 τὸ χακί σου Νικόλα!» Σὲ κοιτᾷνε
 μὲ μεγάλο θαυμασμὸ καὶ λαχταριστὰ σ' ἀκοῦν!
 Ε, λοιπὸν ἐγὼ νομίζω, φιλαράκο Τομπριδῆ
 ὅτι ὅσα κι' ἂν τραβήξεις γὰ νὰ κάνεις τὸ ταξίδι
 πᾶν χαλάει ὅλα!
 - Συμφωνεῖς κι' ἐσὺ Νικόλα!

Μι - Μπού

Η ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΗΣ 26^{ΗΣ} ΜΑΪΟΥ

Στις 26 Μαΐου επισκέφθηκαν τη Μακρόνησο προσκαλεσμένοι από τη Διοίκηση του Στρατοπέδου πολιτικές και στοαστιωτικές προσωπικότητες καθώς και αντιπρόσωποι του ελληνικού και του ξένου τύπου. Μεταξύ των επισήμων είχαν προσκληθεί ο υπουργός των Στρατιωτικών κ. Στράτος, ο υπουργός παρά τῷ Πρωθυπουργῷ κ. Μαυρογορδάτος και ο βουλευτής κ. Γανής ἐκ μέσους τῆς Βουλῆς. Τους συνόδευαν δὲ ὁ ὑπαρχηγὸς τοῦ Γ.Ε.Σ. ἀντιστράτηγος κ. Βήμιλης, ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ ἀντιστράτηγος κ. Παπαδόπουλος, ὁ Γεν. Διευθυντὴς τοῦ ὀπυργείου Στρατιωτικῶν ἀντιστράτηγος κ. Καπετανάκης, ὁ Ἐπιτελάρχης Α.Σ.Σ. ταξίαρχος κ. Πρίντζος, ὁ ἀρχηγὸς διαβιβάσεων ὀπυστράτηγος κ. Τζονάκας, ὁ διευθυντὴς Ἡθικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Γ.Ε.Σ. ταξίαρχος κ. Ἀσημάκης, ὁ ταξίαρχος κ. Κοντόσης καὶ οἱ συνταγματάρχαι κ. κ. Μπαϊρακτάρης, Ροθσος, Παναγάκης καὶ Τράνακας. Ἐπίσης συνόδευαν τοὺς κ.κ. ὀπυργούς ὁ Ἀμερικανὸς στρατιωτικὸς ἀκόλουθος συνταγματάρχης κ. Σμιθ, ὁ συνταγματάρχης τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς κ. Κάστνερ καὶ ὁ ἀντισυνταγματάρχης τῆς Ἀγγλικῆς Ἀποστολῆς κ. Λάρπεντ.

Ἡ ἐπίσκεψις στὸ Γ' Τάγμα Σκαπανέων ἔγινε τὸ ἀπόγευμα καὶ ὑπῆρξε σύμφωνα μετὰ τὴς ὁμιλογίης δλοκλήρου τοῦ ἀθηναϊκοῦ τύπου καὶ τὴς δηλώσεως τῶν ἐπισήμων καθὼς καὶ τῶν ξένων ἀναποκριτῶν μίᾳ μεγάλῃ ἀποκάλυψι γιὰ τὸ ὕπερο γένικὸ καὶ ἀναμορφωτικὸ ἔργο ποὺ συντελεῖται στὸ θρυλικὸ μας Τάγμα.

Μόλις ἀποβιβάστηκαν σὲ γῶρο στολισμένῳ ἀπὸ ὑπέροχες ἀψίδες μετὰ ἐθνικὰ συνθήματα, ἡ φρουρά μας ὑπὸ τὸν Διοικητὴ τοῦ Λόγου Διοικήσεως ἀνθγὸ κ. Μ. Σφακιανὸ παρουσίαζε ὄπλα καὶ ἡ μπάντα τοῦ Τάγματος ἐπαύριζε. Ἀκολούθως ἐπιθεώρησαν τὰ παρατεταγμένα τμήματα τοῦ Τάγματος, ποὺ θαυμάστηκαν γιὰ τὸ παράστημα καὶ τὸ ὕφος. Τὰ παραγγέλματα τοῦ Διοικητοῦ Λόγου κ. Π. Σκαλούμπικα καὶ ἡ ρυθμικὴ καὶ ἀνδροπρεπὴς τοῦς ἐκτέλεσις ἔκαναν κατὰ πληξὴ σ' ἄλλους τοὺς στρατιωτικὸς δικούς μας καὶ ξένους.

Μετὰ τὴν κατάθεσι στεφάνου ἀπὸ τὸν κ. ὀπυργὸ τῶν Στρατιωτικῶν στὸ μνημεῖο τῶν ἡρωικῶς περόντων τοῦ Τάγματος μας ἔγινε δεξίωση στὴ Λέσχη Ἀξιωματικῶν. Κατὰ τὴν πρόποση μίλησε ὁ ὀπυργός κ. Μαυρογορδάτος ἐκφράζοντας τὸ θαυμασμὸ του γιὰ τὸ στρατόπεδο.

Ἐπιτελῶν ἀπὸ λίγη ὥρα ἐπακολούθησε θριαμβευτικὴ παρέλασι τῶν ἀνδρῶν τοῦ Τάγματος μπροστὰ στοὺς ἐπισήμους καὶ τέλος ἔγινε ἡ συγκέντρωσι ἄλλων στὸν κανονισμένῳ γῶρο συγκεντρώσεων. Ἐκεῖ συντάκτης μας ἔχαϊρέθησε τοὺς ἐπιτήμους ἐκ

μέρους τοῦ Γ' Τάγματος Σκαπανέων καὶ τοὺς προσεφώνησε μετὰ ἐμπνευσμένῳ λόγῳ. Ἀπαντώντας ὁ κ. ὀπυργός τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἀναφερόμενος στὸ περιεχόμενον τοῦ λόγου τοῦ συντάκτη μας εἶπε:

«Πράγματι σὶ μεγάλα ἰδεὰ: ὀπυργῶν ἐκπαλαί. Δὲν γυριζόμεν ποτε ἐγεννήθησαν εἰς τὸν τόπον αὐτόν, ποτε ἠνδρώθησαν, ποτε ὀλοποιήθησαν. Ἀλλὰ αὐτὸ ποὺ συντελεῖται εἰς τὴν μικρὰν ταῦτην νῆσον ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Ἑλλάς πάντοτε θὰ μάχεται ὀπυρ τῶν ἰβανικῶν τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ».

Καί, ἀφοῦ ἐξέτασε τὴν ἱστορικὴ πορεία τῆς Ἑλλάδας ἀνάμεικα στοὺς αἰῶνες κατέληξε:

«Ἐχομεν νὰ ἐπιτελώμεν ἀγῶνα σκληρὸν, ἀγῶνα ὀπυρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ κόσμου. Μὰ ὅταν θὰ νικῶμεν θὰ ἔχομεν τὴν εὐγνωμοσύνην πάλιν ὀπυρ τοῦ κόσμου. Στεῖ, ὅταν σὲ λίγο πάρετε τὰ ὄπλα, θὰ πάτε κοντὰ στοὺς ἄλλους συναδέλφους σας. Θὰ συντρίψετε τὸν ἔχθρον τῆς Φιλῆς καὶ θὰ σώσετε τὸν πολιτικὸ ὀπυρ τοῦ κόσμου, ὀπυρ τῶν λαῶν. Μ' αὐτὴ τὴν πεποίθησι ἀναφωνῶ: Ζήτω ὁ ἔθνικὸς Στρατός!».

Καί οἱ δύο λόγοι ἐκφωνήθησαν μετὰ σὲ φρενιτικὰ ἐνθουσιασμοῦ τῶν σκαπανέων, διακοπτόμενοι κάθε τόσο ἀπὸ πατριωτικὰς φωνὰς καὶ κραυγὰς ἀποδοκιμασίας γιὰ τὴν καταστροφή

ποὺ προξένησε ὁ σλασοσυμμοριτισμὸς στὴ χώρα μας.

Τὸ τί ἐπακολούθησε δὲν περιγράφεται. Οἱ στρατιῶτες πάνω στοὺς ὀπυρ τοὺς ὀδηγοῦν τοὺς ἐπισήμους καὶ τοὺς δημοσιογράφους νὰ τοὺς δεῖξουν ὀπυρ τὰ ἔργα ποὺ ἐπετέλεσαν καὶ νὰ τοὺς δώσουν νὰ καταλάβου. ὀπυρ αἰσθάνονται ἑλληνικὰ, ὀπυρ ἀγανακτοῦν γιὰ τὴς συκοφαντίας τῶν προδοτῶν, ὀπυρ εἶναι ὀπυρ ψεύτικες καὶ ὀπυρ τὸ Γ' Τάγμα Σκαπανέων εἶναι ἀλήθεια, ὀπυρ τὸ δῶνάσε κάποτε ὀπυρ ἀθηναϊκὸς τύπος, Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή.

Ὀ κ. Στράτος φέρνεται ὀπυρ στὴς πλάτες, ὀπυρ στὸ γορὸ ποὺ γαλοῦσε κόσμος μετὰ τὴ μουσικὴ μας, στὸν καταυλισμὸ, στὴς ἀποθήκες, στὴς δεξαμενὰς. Ἐνας ὀπυρ τὸν πηγαίνει στὴν ἐκκλησιῶλα μας ποὺ κάτασπρη καὶ ἀγνή ἐκεῖ στὸ ὀπυρματάκι ὀπυρ ὀπυρ — ἔργο καὶ στόλισμα τῶν σκαπανέων — δεῖχοντας τὸ δρόμο τοῦ Χριστοῦ. Μπαίνουν μετὰ καὶ φέρνουν μπροστὰ στὸν ἐκπληκτὸ ὀπυργὸ τὸ Εὐαγγέλιο.

— Σὲ πιστεύουμε ὀπυρ θὰ πάρομε τὰ ὀπυρ, λένε αὐτοί. Μὰ θέλομε, τὸ ἀπαυτοῦμε ἐδῶ νὰ μὰς τὸ... ὀπυρ κιστῆς!

Κατορθώσαμε σὲ λίγες στιγμὰς καὶ τὸν βλέπομε.

— Κύριε ὀπυργὲ τὴς ἐντυπώσεως

Ὀ κ. Στράτος μετὰ τὸν συντῆχ κ. Μπαϊρακτάρη φθάνουν στὸ Τάγμα μας.

οας από τη σημερινή δεύτερη επίσκεψή σας.

Η ευχαρίστηση παίρνει στη μορφή του την προσωποποίηση. Άπαντά:

— Είμαι εξαιρετικά ευχαριστημένος από την δεύτερα επίσκεψή μου και βρίσκω άλματώδη πρόοδο. Το Τάγμα σας είναι εξόχως έγκρατο μένον από απόψεως στρατωνισμού, εξαιρετικά καθαρόν, τέλειον. Επίσης η πρόοδος της ψυχικής καθάρσεως είναι τοιαύτη, ώστε δίδει την εντύπωση εις τους άγνοούντας εισεί: τας περιτάσεις υπό τας οποίας συνεστήθη το Στρατόπεδον, ότι προσεχέστατα όλοι οι έν τη Μακρονήσφ διαβιόντες θά έχουν την τιμήν να λάβουν τά όπλα πρός υπεράσπισιν της Πατρίδος, πράγμα τό όποιον και ήμάς τους ήγέτας θά ευχαριστήση εξαιρετικά, τους δέ έπανελθόντας εις την εθνικην οικογένειαν θά κάμη ύπερφάνους.

Ο φακός μας συλλαμβάνει σε κάποια γωνιά τόν ύπουργό κ. Μαυρογορδάτο, πού ήθελε να ξεκουραστή και προσπαθούσε να ξεφύγη από τόν κλοιό μας. Η εύκαιρία μοναδική. Τόν πλησιάζουμε.

— Έξοχώτατε, κάτι για τόν «Σκαπανέα».

Ευγενικός, καλομίλητος, συγκινημένος ο κ. ύπουργός μας λέγει:

— Πρώτα-πρώτα να σας συγχαρώ μ' όλη μου την καρδιά για τη δουλειά σας εδώ. Έθαύμασα τό όλον έργον σας. Η Κυβέρνησις δέν θεωρεί την Μακρονήσον ως φυλακήν, αλλά ως ένα συμπλήρωμα τού Σχολείου, τής Έκκλησίας, τής Οικογενείας. Άνθρωποι είμεθα όλοι μας. Πέφτουμε σε σφάλματα. Άλλά τό σπουδαίον είναι ένα. Να μην έπιμένωμεν εις τό σφάλμα, όταν η Πατρίς μας δίδει τό μέσον διά να συνέλθωμεν. Έσεις αυτό τό έπίτύχατε. Βρήκατε τόν δρόμον τής σωτηρίας.

Και ζωηρά τόν ρωτούμε:

— Μας έμπιστεύετε τώρα την Έλλάδα;

Ο κ. Ύπουργός άπαντά άνοιχτό-καρδα:

— Θέλει ρώτημα παιδάκι μου! Τόν ευχαριστούμε κι' άποσυρόμαστε, γιατί μία μεγάλη ομάδα τόν άρπάζει πάνω στην καρέκλα, για να τόν τριγυρίση στόν καταυλισμό...

Μεταξύ τών εκλεκτών δημοσιογράφων τού άθηνάικου και παγκοσμίου τύπου ήταν και ο έν άποστράτηγος ήδη ύποστράτηγος κ. Τσιγάντες στρατιωτικός άνταποκριτής τής «Έλευθερίας». Γνωστός σαν άξιωματικός ο' όλο τό Πανελλήνιο ο ήρωικός διοικητής τού Ίερού Λόχου είναι καταγοητευμένος από τις άσκήσεις άκρίβειας τού Τάγματός μας.

Παιδάκι μου, αυτό πού είδα έδω δέν τό ξανάδα πουθενά. Τέτοια ήμιανάπαυση και προσοχή από 5.000 στρατιώτες, αυτό τό «κράκ» και τό «μπάφ» μου είναι πρωτοφανές και μου χάρισε άξέλαστη αισθητική άπόλαυση. Ούτε ο Ίερός μας λέγει: Ούτε ο έπιλογίας τής Σχολής Εύελπίδων τό 1915, ο Κικίνος, δέν κατάφερε τους σημερινούς... ταξίαρχους, ύποστράτηγους, και άντιστρατήγους να κάνουνε αυτά τά θαύματα πού λέγονται προσοχή και ήμιανάπαυσις. Εύχομαι να μη ξαναγίνη πόλεμος. Άλλά άν με κάλεση πάλι η Πατρίδα θά σας μιμηθώ και θά διδάξω στους στρατιώτες μου αυτό τό θαύμα τού Γ' Τάγματος Σκαπανέων. Κι' άλλο ένα: Τέτοια πολιτισμένα στρατόπεδα δέν έχω δει στην Εύρώπη.

Σκέφτηκε λίγο και συμπληρώνει: — Είστε τέλειοι φίλοι μου και σας βίνω τά θερμά μου συγχαρητήρια. Δίπλα του καθόταν ο Άγγλος άν-

τιουνταγματάρχης κ. Ντάγκλας Λάρπιν. Ο κ. Τσιγάντες τού μεταφράζει τόν ένθουσιασμό του.

Σε μας ο κ. Λάρπιν δήλωσε: — Μου φέρατε στο νού την άγγλική άνακτορική φρουρά στις άσκήσεις άκρίβειας Very gout, very gout. Σεμνός, σοβαρός, λεγόλογος, παρατηρητικός ο ύπαρχηγός τού Γ. Ε. Σ. άντιστρατήγος κ. Βίμπλης ο' έρώτησή μας για τόν καταυλισμό άπαντά:

— Έχετε γραφικόν καταυλισμόν. Άλλά είμαι βέβαιος ότι συντόμως θά τόν έγκαταλείψετε για εκεί πού τό καθήκον σας καλεί!

Πρέπει να σημειώσουμε ότι μεταξύ τών ξένων δημοσιογράφων ήταν και ο άνακτορικής τού Πρακτορείου «Τάς» κ. Βελιτσένσκι. Θαμπωμένος από όσα έβλεπε, κατάπληκτος από τό εθνικό αυτό πανδαιμόνιο, τά έχασε κυριολεκτικά. Δέν θέλησε να μας έκφραση τις έντυπώσεις του. Δέν άρνησαν όμως να τόν άντιληφθούν οι σκαπανείς πού τόν τριγύριζαν όπου κι' άν πήγαινε και τού ζητούσαν να έκφρασθη. Άπαιτούσαν να πη στόν άφέντη του να πάψη να ακολουθή αυτή τη βάρβαρη τακτική ένισχύοντας μουσικά τους ληστές και προδότες τής μαρτυρικής χώρας μας, γιατί οι Έλληνες δέν πρόκειται να παύσουν να άγωνίζονται. Ήταν άλήθεια κωμικός στις ύπεκφυγές του ο κ. Βελιτσένσκι και γι' αυτό πολλοί άπ' τους συναδέλφους πού τόν τριγύριζαν ψιθύριζαν:

— Πού να μιλήση; Σάν πη ψέματα, θά τόν διαφεύση άμέσως η πραγματικότητα πού είναι μπροστά του. Σάν πη άλήθεια δέν θά μπορέση να ξαναγυρίση στο «σιδηρόν παραπέτασμα». Ο άφέντης του θά τόν στείλη τουλάχιστον στη Σιβηρία....

Είχε νυχτώσει πιά όταν όλοι οι έπίσημοι και οι δημοσιογράφοι έπιβίβασθηκαν στο πλοίο. Τότε έγινε κάτι χωρίς προηνούμενο. Πάνω από διακόσιοι στρατιώτες πέφτουν στη θάλασσα με τά ρούχα τους συνοδεύοντας τό πλοίο πούφευγε πιά χαιρετώντας κανονικά, γιατί φορούσαν τά πιλίκια και άπαιτώντας να διασαλιστή στόν κόσμο η άλήθεια τής Μακρονήσου και οι καλοί στρατιώτες να φύγουν εκεί πού τους καλεί η Πατρίδα. Τό θέαμα αυτό συγκίνησε μέχρι δακρύων τους ύπουργούς και τους άξιωματικούς και προξένησε τεράστιο θαυμασμό στους δημοσιογράφους.

Μέσα στη νύχτα ξεχωρίζονται πιά μόνο τά φώτα τού πλοίου πού λαμπρίζουν πάνω στη θάλασσα. Μαζί τους και τά φώτα πού πήραν όλοι από τό Γ' Τάγμα Σκαπανέων. Τώρα πιά ήλθαν όλοι, είδαν, άκουσαν. Πολλοί κιόλας διδάχτηκαν. Κανείς δέν θά μπορέση πιά έχοντας συνέπεια πρός την σοβαρότητά του να έκτοξεύση συκοφαντίες. Οι κακοί άνθρωποι — πούναί έπάγγελμά τους να συκοφαντούν — τό μόνο πούέχουν να κάνουν τώρα, είναι να σιωπήσουν. Γιατί η άλήθεια έλαμψε άπ' τό Γ' Τάγμα Σκαπανέων σαν ήλιος λαμπρός και στους κακούς έπέβαλε τη σιωπή.

Οι έπίσημοι παρακολουθούν την παρέλαση.

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΜΑΣ

ΑΠΑΧΑΡΑΓΜΑΤΑ

ΟΡΓΗ

ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ.— Ξερά-ξερά, τὸ Συμμαχικὸ ἀνακοινωθὲν ἔγραψε: «Ἑλληνικὸν ἀντιτορπιλικὸν «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ» ἐβόησε εἰς τὴν Μεσόγειον ὑποβρύχιον ἴππον ἄλλο. Οἱ δέκα αὐτὲς λέξεις τοῦ ἀνακοινωθέντος εἶναι ὁλόκληρη ἱστορία. Δὲ στάθηκα τυχερὸς νὰ ζῆσω αὐτὸ τὸ ταξίδι μὰ τώρα παρακολουθώντας μίαν ἄλλη «ἀποστολή», κάθομαι μὲ τὰ θαλασοπούλια καὶ κουβεντιάζω γιὰ τὸ κατόρθωμά τους ἐκεῖνο. Κι' αὐτοὶ σεμνοὶ νησιῶτες οἱ πεῖο πολλοί, μὲ διορθῶνουν λέγοντας πὼς δὲν ἔκαναν κατόρθωμα ἀλλὰ μόνον τὸ καθήκον τους.

Εἶχαν ξεκινήσει ἀπὸ ἓνα λιμάνι μὲ ἄλλα συμμαχικά ἀντιτορπιλικά καὶ προορισμὸ Χ. Ὁ καιρὸς φοβερὸς καὶ τὸ σκαμπανέβασμα μεγάλο. Ξαφνικά, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, γλόκανε, κι' ἓνα «ψιλό» ἀεράκι ἀνάλαφρο κλειδώνει τὸ σκάφος, ναυορίζοντας τὰ παλληκάρια μας ποὺ σκαρφαλωμένα στὶς θέσεις τους κοιμόντουσαν, ἐνῶ πλάι οἱ «βάρδιες» φύλαγαν. Πάνω στὴ γέφυρα, ὁ Κυβερνήτης, ἐπὶ μυαλὸ τοῦ Καραβιοῦ, μὲ τοὺς ἀξιωματικούς του, μὲ τοὺς «ἀπτήρας» ποὺ εἶναι τὰ μάτια, ἀγρυπνοὶ φρουροὶ ὄλοι, ὄρθωναν τὸ κορμὶ τους στὴ γλυκεῖα χειμωνιάτικη νύχτα, προσέγοντας καὶ παρακολουθώντας τὴ μαυρίλα ποὺ τοὺς τριγύριζε.

Εἶναι πειὰ λίγο μετὰ τὰ μεσάνυχτα μπρὸς ἀπὸ τὸ «Βασίλισσα Ὀλγα» ἀπενεμίζει ἓν ἀγγλικὸ ἀντιτορπιλικό. Ξαφνικά κάνει μιά ἀνεξήγητη στροφή, ὄλο ἀριστερά.

—«Πηδάλιο ὄλο ἀριστερά», διατάζει ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ «Ὀλγα». Λίγο πίσω μας, δύο λευκὲς γραμμὲς δείχνουν τὸ πέρασμα δύο ἐχθρικών τορπιλλῶν. Τὸ ἀγγλικὸ ὄρμα, καὶ περνώντας πάνω ἀπὸ τὴ θέσι ποὺ θάπρεπε νὰ βρισκεται τὸ ὑποβρύχιο, ἀφίνει 10 βόμβες βυθοῦ. Πελώριες στήλες νεροῦ ὑψώνονται καὶ τ' αὐτιά βουίζουν ἀπὸ τὶς ὑπάκοφες ἐκοχίσεις. Μὲ τὴ σειρά του τὸ «Βασίλισσα Ὀλγα» ὄρμα σ' ἄλλη θέσι. Ἐνα λεπτό, δύο λεπτά λὲς καὶ παραφυλάει τὸ θῆμα του, βέβαιον γιὰ τὴ νίκη του. Καὶ νὰ ποὺ μιά στιγμή μὰ — τσιεῖς —

πέντε ἐξή φοβερὲς ἐκρήξεις ἀκούγονται. Τραντάζεται τὸ καράβι, λὲς καὶ θάλυσοι οἱ ἄρμιοι του. Οἱ βόμβες πέφτουν καὶ σπέρνουν στὸν ἐχθρὸ τὴν καταστροφή καὶ τὸν θάνατον.

Δὲν ἦταν παραλήρημα ἀλλὰ τρέλλα πραγματικὴ αὐτὴ ποὺ ἔπιασε τὸ πλῆρωμα. Πάνω στὴ γέφυρα, στὰ κατόνια, στὰ μηχανοστάσια καὶ στ' ἄλλα μέρη τοῦ καραβιοῦ, τὰ ναυτάκια μας χοροπηδοῦσαν, γελοῦσαν φώναζαν. Εἶχαν ἐκδικηθῆ τὶς δύο τορπιλλες ποὺ παρά λίγο νὰ τοὺς βούλιαζαν.

Τὸ πρωὶ μῆψαν στὸ λιμάνι Χ. Ἡ ὁδοσὴ ποὺ ἔγινε σ' ὄλους ἀπὸ τὸ ἀγγλικὸ ἀντιτορπιλικό, θὰ μείνῃ ἀξέχαστη. «Δικὸ σας εἶναι τὸ ὑποβρύχιο», λέει ὁ ἀγγλος Κυβερνήτης. Μὲ τὶς πρώτες διαχύσεις μαθεύτηκαν κι' ἄλλες λεπτομέρειες. Ὁ ἄγγλος εἶδε τὶς δύο τορπιλλες νάρχωνται, ἔκανε ἀπότομα ἀριστερὰ γιὰ νὰ τὶς ἀποφύγῃ βλέποντας δὲ πὼς τὸ πολεμικὸ μας δὲν τὶς εἶχε δεῖ, ἔμπηξε μιά φωνή: «Γκούντ μπάν Κουίν Ὀλγα» κι' ἀμέσως βλέποντας τὴ στραφῆ μας, ἄρχισε νὰ χοροπηδᾶ λέγοντας «Γιὸ ἄρ βέρι λάκι». Τὴν ὥρα δὲ ποὺ ἐπετίθη ἐναντίον τοῦ ὑποβρυχίου μὲ τὶς βόμβες βυθοῦ, στὴ διαταγὴ, χωρὶς ἀκόμα νὰ ξέρῃ πὼς τὸ ἀντιτορπιλικὸ μας ἐξέφυγε, προσέθεσε: «Ρίχτε καλά γιὰ νὰ ἐκδικηθοῦμε τὴν Ὀλγα μας».

Τώρα, τὸ ἀντιτορπιλικὸ «Βασίλισσα Ὀλγα» περήφανα ἐξακολουθεῖ νὰ φέρῃ τὴ σημαία μας σ' ὄλες τὶς θέλασσες. Ἡ νίκη τῆς ἀκολούθησε ἐτὴν νύκτα καὶ τὸν χαμὸ τοῦ «Τρίτωνος» κι' ἡ καταστροφή τοῦ ἐχθρικοῦ ὑποβρυχίου ἦρθε στὴν κατάλληλη στιγμή.

Τὰ ναυτάκια μας τελειώνουν τὴν διηγήσι τους καὶ διερωτῶνται μὲ περίεο γεια γιὰ τὴν χαρακτηρίζουσα τὴν πράξι τους «κατόρθωσι» ἀφοῦ εἶναι μιά ἀπλή ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος. «Ὅσο καὶ νὰ ἐπιμένω, δὲ μπορῶ νὰ τοὺς πείσω πὼς μὲ τὶς συνθήκες ποὺ ζοῦν καὶ πολεμοῦν, κατόρθωμα μέγα εἶναι νὰ μαρτύρησι νὰ κἀνης τὸ καθήκον σου καὶ νὰ μὴν τὸ θυσίῃς κατόρθωμα...

Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ

Θάμα ἦταν. Δὲν γένουνταν ἀλλοιώτικα. Τόσο θὰ κράταε. Ἐπρεπε νὰ τελειώσε!

Σκύφαν τ' ἀγρολολούουδα καὶ τῶπαν στὴ γῆς.

— Τόσο κράτησε. Δὲν γένουνταν ἀλλοιώτικα:

Καὶ κείνη ξεράθηκε. Πίκρανε. Πίκρανε τὸ μούτρο της πολὺ. Κι' ἔγινε ζαρωμένο. Ξεδοντιάρικο μούτρο γρηγορικό.

Ἦρθε καὶ τὸ δάκρυ ἀπ' τὸν οὐρανὸ μπᾶς καὶ μαλακώσε τὸν πόνο της. Κι' ἦταν, αἶμα, δάκρυ παθῶν!

Ἦστερα, πῆραν οἱ ἀνθρώποι τὸ θρήνο. Καὶ γένηκε μιργιολόγι, θλιβερό, πολὺ θλιμένο. Τὸ κατόπι, ἔγινε ἀπελπισία καὶ τὸ ὕστερο ἀνάθεμα, κατάρτα.

— Ἄλλοι στὸν ὄχτρο μας, τρεῖς ἄλλοι του!

Κεῖνος ἔρχονται πάνω στὰ πλατσομούρκα σιδεοκίτου. Καὶ γέλασε τοῦ θανάτου. Κι' ἔσκαγε γαρά τὸ μούτρο του, πολὺ γαρά. Ξεδίπλωσε τὰ μπαϊράκια του κι' εἶχαν σταυρὸ μὲ ἀγκύλες. Κι' ὄλοῖνα μάταναν καρδιές, πλήθος καρδιές, ἀπ' ὅπου πέρναε. Σὲ μᾶς ἀγολογοῦσαν Ἀνάσταση οἱ καμπάνες. Τρέμαζε τὴν ἀγριάδα τους ἡ ματιά μας. Μὰ δὲν ἔγινε φόθος. Καστέρηση μόνον, τίποτες ἄλλο!

Κι' ὕστερα, σύναξαν οἱ καμπάνες Μεγάλῃ Πέμπτῃ. Κι' ἦρθανε καιροὶ ὀργισμένοι. Πάνω στ' ἀγνάρια τους, βαδίζαμε πιά κι' ἐμεῖς.

Κεῖ στὸν Ὀλυμπο, ζοῦσε ἓνα πεσθῆ φανο πουλί. Τὸ πιάσαν καὶ τὸ κάμαν καμπῖσο. Τοῦ μᾶδρασαν τὰ φτερά καὶ τῶβαλαν στὸ κλουβί. Καὶ γέλασαν τὴν κατάντια του. Κεῖνο μαράζωσε κι' ἐμπήξε τὰ νύχια του στὴν καρδιά του. Κι' ἔτρεξε τὸ πρῶτον αἷμα κόκκινο, πολὺ κόκκινο, αἷμα παθῶν!

Πλάι ἦταν μιά μαργαρίτα. Βάφηκε κόκκινη κι' ἔγινε παραροῦνα. Ἦρθε ὁ σκληροτράχηλος νὰ τὴνε κόψει. Πῆγε

Μιά γιορτὴ στὸν θρυλικὸ μας Ἀβέρωφ.

Ἐπίσκεψη τῶν Α.Μ. Βασιλέως καὶ Βασίλισσας σ' ἓνα ἀπ' τὰ πολεμικά μας.

ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟ

ΠΕΖΟΓΡΑΦΗΜΑ

ΜΙΑ ΜΟΥΝΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ Ίδια στο μονότονο χρώμα της. Ένα τό τραγουδι της; τό παράπονο του καφτού λίβα, Ένας ό θυμός της, ή αγριότητα του σιμούν. Τότε, στη θάελλα, πυκνά νέφη σκεπάζουν τόν Ούρανό και τά κύματα τρέχουν καλπάζοντας (Ίδια άφηνισμένα άλόγιατα) στην άτέλειωτη έρημο. Σκοτεινιάζει τό σύμπαν κι' ή κίτρινη θάλασσα καταπίνει τό πάν στο διάβα της. Τά παραβάνια μέ τις γκαμηλες γονατίζουν. Οί άσπρες κελεμιές τών μπεδουίνων άνεμίζουν στο ξέφρενο φύσημα. Η άμμος τρυπνάει παντού και σέτσιμπάει σαν καρφίτσα. Στά μάτια, στο πρόσωπο, στ' αυτιά. Κάνει ζέστα και πνίγεσαι. Πάς ν' αναπνεύσεις και ρουφάς άμμο. Πνίγεσαι δυό φορές. Κι' ύστερα, ξαφνικά, έρχεται ή γαλήνη, ή κάψα...

Καίει πολύ ή έρημος! Τώρα καλοκαιριάτικα ή κάψα της κάνει τά μέτωπα νά θρομπιάζουν στον Ίδρω και τη γλώσσα ξεραμένη, νά ζητάη τη δροσεράδα του νερού. Τά παραβάνια ξεποσαίνονται στις δασες και στα πηγάδια

κι' ό μικρός βοσκός νά τόν μολοίση. — Μή, τούπενε. "Άσε μου τήν έλπίδα! Έβγαλε τό μαχαίρι του έκείνος και τόμπηξε στην καρδιά του παιδιού.

Κεί στη χώρα, όλα τούτα τά κάνουν Ιστορία. Τό κατόπι θρόλο και τό ύστερο τά πιστεύαν, ήταν θάμα!

Κι' έτσι ήταν. Δέν γένιουνταν άλλοις.

— "Έρχεται Άνάσταση! Ξεφώνιζε τό πλήθος.

"Άσκωνε μαύρα μπαράκια γιοιόατα πένθος και πηλάσε στους δρόμους. Κι' ό τύραννος θάμαζε. «Είναι τρανοί!» είπε.

Θέλησε νά σκλαδωση τή θάλασσα. Σάν τόν πρώτον τόν παλιόνε, πήρε άλυσίδες και τήν έβερνε. Θύμωσε άτη της, φούσκωσε πολύ, πάρα πολύ κι' έπνιξε τά καράβια του. Και βγήκαν άλλοι παλιοί σέ νέες ψυχές κι' άριμνίζαν στα καράβια μας. Και γδικήθηκαν τό δαρμό της θάλασσας. Τό περήφανο πουλι ζωντάνεψε και γούμισε νά σπαθίση τούς άγέρινες. Τρόμαξαν τά σιδερένια, δέν είχαν νά πής ψυχή.

Κι' οι νεκροί πλάγιασαν στο κιβούρι του Διγενή. Κι, είχε φάρδος κι' είχε μάκρος κι' είχε σκέπασμα τόν ουρανό.

Κερά ή χολή του μίσους μας. Και πνός ή έλπίδα. Ό Δυσσέας γύριζε, ή Ναυσικά τούδινε τό κλαδί της έλιάς. Η Ειρήνη έφτανε. Τούτη ή όργη ξεσάκρανε. Κι' ύστερα, σίμωσε, σίμωσε πολύ, πάρα πολύ

Μά τούτο είναι παραμύθι. Μπορείς νά πής τό τέλος.

Τούτη ή φοβέρα δέν μας σκιάζει: Νικήσαμε στην πρώτη. θά νικήσουμε και τώρα! Όπως τότε, όπως πάντα!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ

της, ποτίζουνται μέ τόν Ίδιο κουβά, ζά και άνθρωποι.

Καίει ή έρημος. Πολύ, πάρα—πολύ! ΚΑΠΟΥ ΕΚΕΙ πλόι της, στην άκρη, είναι ένας τενεκεδένιος μαχαλάς. Πλιθινα καλύβια, ζυμωμένα στον Ίδρο του φελλάχου και στην άγωνία του άράπη γκαμηλιέρη. Οί γυναίκες τους, μ' δλη τή φτώχεια, γεννοβολούν παιδιά στην άρρόδα. Στις καυτές ώρες του λίβα τραγουδούν ένα μονότονο σκοπό στον Άλλάχ της θλίψης. Ζητούν σπλάχνιση και τά όρθωμένα στον Ούρανό λιγνά μπράτσα τους, γυαλίζουν μπρουτζοπαράξενα καθώς κυλάει ό Ίδρωτας.

Καίει πολύ ή έρημος! κι' οι φελλάχοι βεσανίζονται. Δουλεύουν όλημερίς σαν σκυλιά. Τό βλέμμα τους έχει τήν έκφραση του «κιόμετ» που λέει τό κοράνι τους. Είναι καρτερικοί, πολύ καρτερικοί. Δέν δίνουν πρόσεξη γύρω τους. Κι' ό πόλμος που έφτασε στα τέλη μιας άνοιξης στον τόπο τους, δέν τούς έννοιαζε.

— Τί μάς νοιάζει; Τί μάς νοιάζει; είπαν. Αυτόι είναι άφέντες, έμεις σκλάβοι. "Άς κάνουν ότι καταλαβαίνουν!

— "Άς κάνουν ότι καταλαβαίνουν, ότι καταλαβαίνουν! Ναι, ναι, αυτοί είναι άφέντες, έμεις σκλάβοι. Σκλάβοι! Τί μάς νοιάζει; Τί μάς νοιάζει;

"Ηρθε τό καλοκαίρι. Μαζί του κι' οι σταρόχρωμοι έννοι στρατιώτες στον τόπο τους. Μά οι μαύροι, δέν τούς δωσαν πρόσεξη. — Τί μάς νοιάζει; είπαν.

Οί έννοι είχαν περήφανο βλέμμα και στεγνωμένο τό δάκρυ στα μάτια τους. Δέν τραγουδούσαν και μιλούσαν πολύ λίγο. Χάραζαν γραμμές στην άμμο και στήλωναν τά βλέμματά τους κατά πάνω. Κεί ψηλά, που πρέπει νάναι ή θάλασσα. Και δείχναν νοσταλγία, πολύ νοσταλγία και πόθο.

— Γιατί; ρώτησαν τήν πρώτη φορά οι ντόπιοι. Κι' ύστερα: Τί μάς νοιάζει; Τί μάς νοιάζει;

Δέν πιάσαν φιλίες. Ζούσαν τήν Ίδια ζωή τους. Άδιάφορα, μέ κόπο χωρίς ταραχές. Μιά μέρα όμως που πολλοί ψήθηκαν στον πυρετό, ένας καλός «σαχίμπ» (κύριος) τούς έδωσε κάτι πικρά κουφέτα κι' έγιναν άπ' τή θερμή. Άπό τότε, τούς άγάπησαν. Πιάσαν πολλές φιλίες και μπόρεσαν νά συνεννοηθούν. Κι' επειδή δέν ξαίραν τήν γλώσσα τά περισσότερα τά είπαν μέ τά μάτια.

Κι' είπαν πολλά:
— Τί γυρεύετε; ρώτησαν οι μαύροι.
— Λευτεριά! Άποκρίθηκαν οι λευκοί και τά μάτια τους γέμισαν πόθο.
— Τί είναι αυτό; Ήθσαυρός;
— Ναι, ναι, κάτι τέτοιο.
— Άγέρας;
— Ναι—ναι, άγέρας. Άγέρας δροσάτος, μυρωμένος. Ζέφυρος! Τόν ξέρετε τόν ζέφυρο;
— Όχι!
— Κρίμα!
— Ναι—ναι, κρίμα!

— "Άχ, γιατί;

— Τι;
— Γιατί νά μην τόν ξέρούμε; Κρίμα, κρίμα!

— Ναι—ναι, πολύ κρίμα!

— "Άχ, άχ!
"Υστερα σώπασαν. Τά μαύρα μάτια δέν νόγησαν περισσότερα. Μιά φορά μόνο τούς ξαναρώτησαν: «Είναι ώραίος ό τόπος σας?»

— Ναι, ναι, πολύ ώραίος.
— Γιατί φύγατε;
— Μας διώξαν!

— "Άχ, τί κρίμα, τί κρίμα!
— Ναι, ναι, κρίμα, πολύ κρίμα!
— "Άχ, άχ!

Πάλι πάσαν. Βάλθηκαν νά ξεγήσουν τά λόγια τών λευκών. Μά δέν βρήκαν άκρη. Κι' άχι νά πείς ότι ήταν μέ βαθεία σημασία. Μά νά. Ήταν ή πρώτη φορά π' άκουγαν ένα τέτοιο μάθημα.

ΤΑ ΚΑΤΑΛΑΒΑΝ άργότερα. "Εγινε μάχη. Κανόνια ξεράσαν φωτιά και θάνατο. Άεροπλάνα μομπάρδισαν τόν τόπο τους. Οί σταρόχρωμοι λευκοί πολέμησαν σκληρά. Βόηθησαν κι' αυτοί όσο μπόρεσαν. "Υστερα οι φίλοι τους φύγαν. "Άφησαν πολλά κορμιά άταφα στην άμμο. "Ηρθαν τά τοσάκλια της έρημος κι' έκλαψαν τό θρήνο τους.

— "Άχ! Γιατί; Γιατί φύγατε; κλαίγαν οι μαύροι.

— Θάρβουμε, θάρβουμε!
— Πώς σας λένε; Λευτεριά;
— Ναι, ναι, λευτεριά!

"Υστερα, ήρθαν οι άλλοι λευκοί. Είχαν βαρό γέλιο και χοντρό σβέρκο. Κράταγαν καμτσιό στο χέρι κι' ούρλιαζαν σαν τίς θαινες που τρών τά ψοφήμα τής έρημος.

"Ατοί τους, μέ τήν πρώτη ματιά κατάλαβαν ότι δέν μοιάζαν μέ τούς προηγούμενους. "Τί θένε; Τί θένε; ρωτήθηκαν.

Τούς πήραν και τούς μάζωξαν. Μάτωσαν πολλές πλάτες άπ' τό καμτσιό και πολλά μάτια στέγνωσαν άπό αίτιο τό μίσος.

— Που πήγαν; τούς ρώτησαν.
"Τό «Κιόμετ» έφυγε άπό τό βλέμμα τους. "Ηρθε ή άπόφαση.

— Δέν ξαίρουμε! σφίζαν τά χείλια τους. Τούς μαστιγώσαν πάλι και τούς ξαναρώτησαν.

— Που πήγαν οι "Ελληνες; Είναι κακοί άνθρωποι! "Εμεις θά σας φέρούμε λευτεριά! Γερμανοί είμαστε! Γερμανούς μάς λένε! Δέν μάς ξέρετε;

— Δέν σας ξέρούμε, δέν ξέρούμε τίποτε! Τριτη φορά τούς μαστιγώσαν. Οί γυναίκες τους κλαίγαν μά οι άντρες άχι.

— Δέν ξέρούμε τίποτε! Ξαναπαν. Τίποτε, τίποτε!

Οί Γερμανοί κατάλαβαν ότι φεύγοντας οι "Ελληνες άφησαν στους μαύρους τήν έλπίδα. Κι' ήταν αυτή, κι' έμοιαζε, σαν δροσερό άγέρι, που δρόσιζε τήν κάψα τους, στην άμμο της έρημος και στην σκλαβιά! Σάν ζέφυρος, σαν ζέφυρος!!

ΝΙΚ. ΜΠΟΥΤΒΑΣ

ΑΞΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ

Του άρχισυντάκτη μας ΜΑΚΗ ΔΟΓΚΑ

Στις 12 Μαΐου επισκέφθηκε τὸ Τάγμα μας ἡ διαλεχτὴ λογοτέχνη καὶ «Μάνα τοῦ Στρατιώτη» κ. Βαρβάρα Θεοδοροπούλου—Λιβαδά. Ἡ ἐπίσκεψή της ἦταν ἕνα ἀπ' τὰ γεγονότα πού μένουν στὸ Τάγμα ἀνεξίτηλα γραμμένα καὶ ἀκόμα τὸ κυριώτερο κομμάτι τῆς ἱστορίας του.

Εἶναι γνωστὴ ἡ παλὴ καὶ πρόσφατη δράση τῆς ἡρωϊκῆς αὐτῆς Ἑλληνίδας πού παληότερα διεθεσε, μὰ κα' ἀκόμα διαθέτει τὸν ἑαυτὸ της στὴν ὑπηρεσία τῆς Πατρίδας.

Ὅσο μεγάλη εἶναι στὸ μυαλό καὶ στὴν ψυχὴ, ἄλλο τόσο ἀπλὴ καὶ λεπτὴ εἶναι στὸς τρόπους. Μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς χωρὶς φόβο κακῆς παρατηρήσεως ἢ λανθα-

σμένου συμπεράσματος ὅτι ἡ Βαρβάρα Θεοδοροπούλου—Λιβαδά εἶναι ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος στὴν κατάλληλη θέση.

Οἱ ὑπηρεσίες πού προσφέρει στὴν Ελλάδα δὲν εἶναι τωρινές. Ἀπὸ τὸν πόλεμο τῆς Ἀλβανίας, καὶ πρὶν ἀπ' αὐτὸν ἀκόμη, εἰδείζε πόσο νοιώθει τὴν Ἑλλάδα. Πάντα σερνῆ στις ἐκδηλώσεις τῆς ἐργάστηκε ἀθόρυβα κα'

Ἡ «Μάνα» τοῦ Στρατοῦ στὰ σύνορα

Ἰαζὸ μὲ τοὺς στρατιώτες μας ἡ «Μάνα» διασκεδάζει μετὰ ἀπὸ μιὰ ἐπιτυχῆ ἐπιχείρηση στὰ Πιέρρια

ἀκούραστα γιὰ τὴν Ἑθνικὴ ἐπόθεση. Μάνα καὶ παραστάτης τοῦ στρατιώτη στοργικὸς. Ἐπασχε μὲ τὸν πόνο του, χαϊροῦταν στὴ χαρὰ του. Τοῦ τόνωνε τὸ ἠθικό, τοῦ βάζε φτερά καὶ πέταγε στὴ δόξα.

Καὶ μετὰ, ὅταν ὁ ἡρωϊκὸς μας Στρατὸς κάτω ἀπ' τὴν πίεση δυὸ σιδερένιων ἀυτοκρατοριῶν, ἀναγκάστη-

κε νὰ ὑποκύψῃ, ἡ Βαρβάρα Θεοδοροπούλου—Λιβαδά δὲν κατέθεσε τὰ ὄπλα. Στάθηκε πάλι ἡ τίμα καὶ γνήσια Ἑλληνίδα ἀξιοβλαστάρι τῆς Γαλανῆς Πατρίδας μας. Κοντὰ πάλι στοὺς στρατιώτες μας. Μαλάκωνε τὸν πόνο τους, τοὺς ἔδινε κουράγιο καὶ τοὺς ξάνοιγε μέσ' ἀπ' τὸ πηχτὸ σκοτάδι τῆς ἀρχινημένης κατοχῆς τὸν καταγάλανο ὄριζοντα τῆς τελικῆς νίκης.

Ἐνας ἀπ' τοὺς πολλοὺς ἄθλους τῆς εἶναι ἡ διάσωση τῶν τραυματιῶν τῆς Κόρινθου. Τὰ γερμανικὰ ἀεροπλάνα σκόρπιζαν τὴν καταστροφή καὶ τὸ θάνατο. Ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς εἶχε γκρεμιστεῖ. Ἐνα τραῖνο περιμένα, μὲ τὴ σειρὰ του κα' αὐτὸ, τίς βόμβες πού θά τὸ σμπαραλίαζαν. Καὶ μέσα στὸ τραῖνο βρισκόντουσαν τραυματίες, βρισκόντουσαν οἱ ἥρωες ποδγραψαν μὲ τὸ αἷμα τους στὴν Ἀλβανία τὴ νεώτερη Ἑλληνικὴ ἱστορία. Ἀνήμεροι νὰ σηκοθοῦν καὶ νὰ τρέξουν, ἀνήμεροι νὰ προσφέρουν ἔστω καὶ τὴν ἐλάχιστη ὑπηρεσία πρὸς τὸν ἑαυτὸ τους. Ἄμοιρα παιδιά, ἦταν γραφτὸ νὰ γλυτώσετε στὴν Ἀλβανία καὶ νὰ σκοτωθῆτε στὴν Κόρινθο. Μὰ ὄχι, δὲ θά σκοτωθῆτε. εἶναι κοντὰ σας ἡ Μάνα, ἡ Μάνα πού σὰς πονᾷ, ἡ Μάνα πού σὰς σκέπτεται».

Καὶ νάτη ἡ Πανώρηνα Ἑλληνοπούλα. Μὲ τὰ πάναγνα χέρια της σώνει τοὺς τραυματίες μας μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς της.

Αὐτὴ εἶναι μὰ ἀπ' τίς ἐλαχιστότερες ὑπηρεσίες της στὴν Πατρίδα.

Μετὰ ἔρχεται ἡ κατοχὴ. Ἡ ὑπέροχη αὐτὴ γυναίκα δὲν ἠσυχάζει. Φτιάχνει τὴν Ὀργάνωση «Θείας Σωτηρίας». Βοηθαίει τοὺς σύμμαχους στρατιώτες πού παρέμειναν κατὰ τὴν ἀποχώρησι, καὶ κάθε ἀγνὸ ἑλληνόπουλο πού ποθοῦσε νὰ συνεχίσῃ τὸν ὑπέροχο ἀγῶνα μας, νὰ πηγαίνουν στὴ Μέση Ἀνατολή. Ἀγωνίζεται μ' ὄλες τῆς τίς δυνάμεις, σὰν τίμα Ἑλληνίδα, σὰν γνήσια ἀπόγονος τῶν γυναικῶν τοῦ Ζαλόγγου. Οἱ γερμανοὶ τὴν πιάνουν. Βασανίζεται ἀπάνθρωπα. Τὰ σημάδια εἶναι

Ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψή στὸ Γ' Τάγμα. Ἡ Βαρβάρα Θεοδοροπούλου—Λιβαδά μὲ τὸν ἀρχισυντάκτη μας Μάκη Δόγκα

άκομη στο πρόσωπό της δείγμα της υπέροχης δράσης της.

Και σήμερα η Λαμπρή αυτή γυναίκα με την ίδια όρεξη, με το ίδιο έθνικό πάθος συνεχίζει την παράδοση που αυτή στέρησε πριν από πολλά χρόνια. Τα Έλληνικά σύνορα δέχονται μ' ανακούφιση τ' άπαλό της περπατήμα κ' η Έλληνική ατίμωφαρη της προκάλυψης γεμίζει άπ' την καθάρια και γεμάτη γαλάζιο χρώμα φωνή της. Στόν άσταμάτητο άγώνα που διεξάγει η Φυλή μας, η Βαρβάρα Θεοδοροπούλου-Λιβαδά είναι ο μεγαλύτερος και γνησιότερος έγγυητής για την Νίκη.

Γι' αυτό η Ακαδημία Αθηνών σε πανηγυρική συνεδρίασή της την 25 Μαρτίου 1947 παμψηφεί της άπένειμε το βραβείο Έθνικής Άρετής και Αξιοθυσίας. Το βραβείο αυτό δόθηκε στη δασκάλα Χατζηβασιλείου που κατακρούρηγήθηκε στο Σκρά και στις γυναίκες του Ζαλόγγου κατά την ίδια συνεδρίαση. Παράλληλα τού κράτος την έτίμησε με τού άριστο άνδρα, κ' είναι η πρώτη γυναίκα που τού παίρνει για τίς έξαιρέτες πράξεις της προς την πατρίδα.

Αυτή είναι σε γενικές γραμμές η Βαρβάρα Θεοδοροπούλου-Λιβαδά, η «Μάνα τού Στρατιώτη».

Η επίσκεψη της στο Τάγμα μας ήταν ένα έθνικό γεγονός. Οι στρατιώτες μας την υποδεχθήκανε με ένθουσιασμό και με κάθε τρόπο έκδηλώσανε τή λατρεία και την εύγνωμοσύνη τους στην «Μάνα». Ένοιωσαν τή αγάπη της, αιοθανθήκανε τ' άγκάλιασμα της στοργής της και τού λόγια της, λόγια που κάθε συλλαβή τους ήταν γεμάτη Έλλάδα, ξεσήκωσαν τού είναι τους.

Έζησε δυο μέρες η Μάνα στο Τάγμα μας κοντά στα παιδιά της που ξαναβρήκαν τού δρόμο τους.

Κι' ήταν μεγάλες οι στιγμές αυτές. Ποτέ δέ θά οβυοτοδν άπ' τή μνήμη μας. Συγκινείται η Μάνα, δακρύζει, άγκάλιαζει τού παιδιά της και κλαίνε μαζί. Ναι, κλαίνε άπό χαρά. Και μέσ' στις αίσταντικές αυτές στιγμές τής σιωπής, τού μάτια, που τόσο έφρουσαν νά μιλούν, δίνουν τή τρανή, τήν Ιερή υπόσχεση «Θά πολεμήσωμε για νά δοξάσωμε τήν Έλλάδα μας, θά κρατήσωμε ψηλά τήν Γαλανόλευκη, αώνιο σύμβολο τής Έλευθερίας και τού Πολιτισμού».

Και οι υπόσχεσεις γίνονται πράξεις και τού παιδιά μας ήρωες, ήμίθειοι παραδείγματα για μίμηση κάθε έλευθερου και πολιτισμένου ανθρώπου. Η Ιστορία τής Ρούμελης είναι δεμένη με τή ζωή τών Στρατιωτών τού 3ου Τάγματος, κ' οι κατοπινές γεννές θά μαθαίνουν τούς άθλους τους.

Μίλησε η Μάνα μ' όλους τούς στρατιώτες. Στις φωνές τους «όπλα θέλωμε» άπαντούσε συγκινημένη «Σας άξίζουσαν και θά τού πάρτε».

Είναι άνήμπορη η πέννα νά ρίξει στο χαρτί τού τι έγινε τίς δυο αυτές μέρες. Αλλά δέν γράφονται, δέ μπορεί νά τού διηγηθή κανείς, μόνο τού ζει, τού νοιώθει, τού χαίρεται. Και τέτοιες στιγμές παύεις νάσαι κοινός άνθρωπος, εξαυλωνόσαι, ανεβαίνεις ψηλά, πολύ ψηλά άγγίζοντας τού δυσκολοκώταχα ύψη τού συναισθηματισμού.

Γύρισε η Μάνα σ' όλες τίς γωνίες τού Τάγματος, έζησε άπό κοντά τή ζωή τών στρατιωτών μας και μπήκε στα κατάβαθα

τού είναι τους. Άνασκάλεψε μέσ' στην ψυχή τους κ' είδε ότι είναι καταγάλανη.

Πήγε στις σκηνές τους, κουβέντασε μ' ένα-ένα χωριστά. Τους ρώτησε για τού δικά τους και τούς άκουσε μ' ένδιαφέρον. Πήγε στο άναρωτήριο και κάθισε άριετή ώρα κοντά στους άσθενείς. Μ' ένα λόγο, έζησε όλη τή ζωή τών στρατιωτών.

Στις 13 τού μηνός μίλησε σε συγκέντρωση τού Τάγματος. Έδώ σταματά ο

Μετά τού τέλος τής όμιλίας της πολλοί στρατιώτες άπήγγηλαν ποιήματα γραμμένα για τή «Μάνα» που «έλευσαν» δια μ' ένα φίλημα τού χεριού της και μ' ένα δάκρυ που κυλούσε, δείγμα τής υπεροχής έλληνικής ψυχής τους.

Η Μάνα έφυγε. Είχε κ' άλλα παιδιά στα σύνορα που έπρεπε νά τού επισκεφθή. Έφυγε εκφράζοντας τήν εύχή: «Σέ λίγο καιρό παιδιά μου νάρθω νά σάς βρω στα

Όσοι είστε να προσέχετε για
τή μορφοποίηση τού μορφωτικού
στης Πατρίδας μας, ως είμαστε
φίλοι τής Μαυροπούλου, ως είστε
είναι ο τόπος τής μορφωτικής
πόσον άπ' τήν Πατρίδα τού
του Κρητισμού
Το μανδί Βαρβάρας τής Μαυροπούλου - ένας έθνικός θράσος -
για τού τρίτου ταγματος ένας
φωτισμός τού Κρητισμού
Βαρβάρα Θεοδοροπούλου

νοός τού ανθρώπου. Δέν ήταν ένθουσιασμός αυτός, δέν ήταν παραλήρημα, δέν ήταν ανθρώπινη φουρογυμνασμένη θάλασσα. Ήταν κάτι που δέ γράφεται, δέ λέγεται. Κι' η «Μάνα τού στρατιώτη» η έξαιρετική Βαρβάρα Θεοδοροπούλου-Λιβαδά άγκάλιασμένη άπ' τόν μοσχομυριμένο άπ' τού άρωμα τής Έλλάδας άέρα, μίλούσε... μίλούσε... Η φωνή της ήταν άπαλή, γλυκειά σαν τήν ψυχή της. Και τού λόγια της ήχουσαν σαν έσφιχτές έθνικές καρπάνες που καλούσαν τού Έλληνόπουλα νά προτάξουν τού στήθεια τους για τή σωτηρία τής Φυλής.

σύνορα» και πήρε άπ' όλους τήν υπόσχεση ότι γρήγορα θ' άκουατ ή κρότος τού δοξαμένου έλληνικού τουρφεκιού που θά τού κρατούν τού χέρια τών στρατιωτών τού 3ου Τάγματος.

Ένα γράμμα της που έστειλε μόλις έφθασε στην Αθήνα, στο Διοικητή μας Λοχαγό κ. Παναγιώτη Σκαλούμπια δείχνει τίς έντυπώσεις τής Βαρβάρας Θεοδοροπούλου-Λιβαδά άπ' τού 3ο Τάγμα Σκαπανέων. Τού παραθέτω όπως έχει:

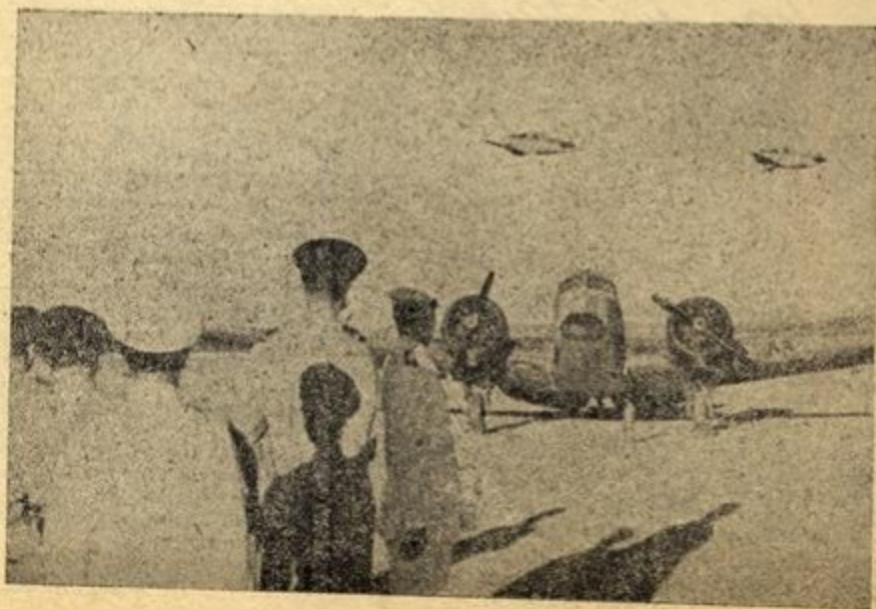
Άγαπητό μου παιδί,

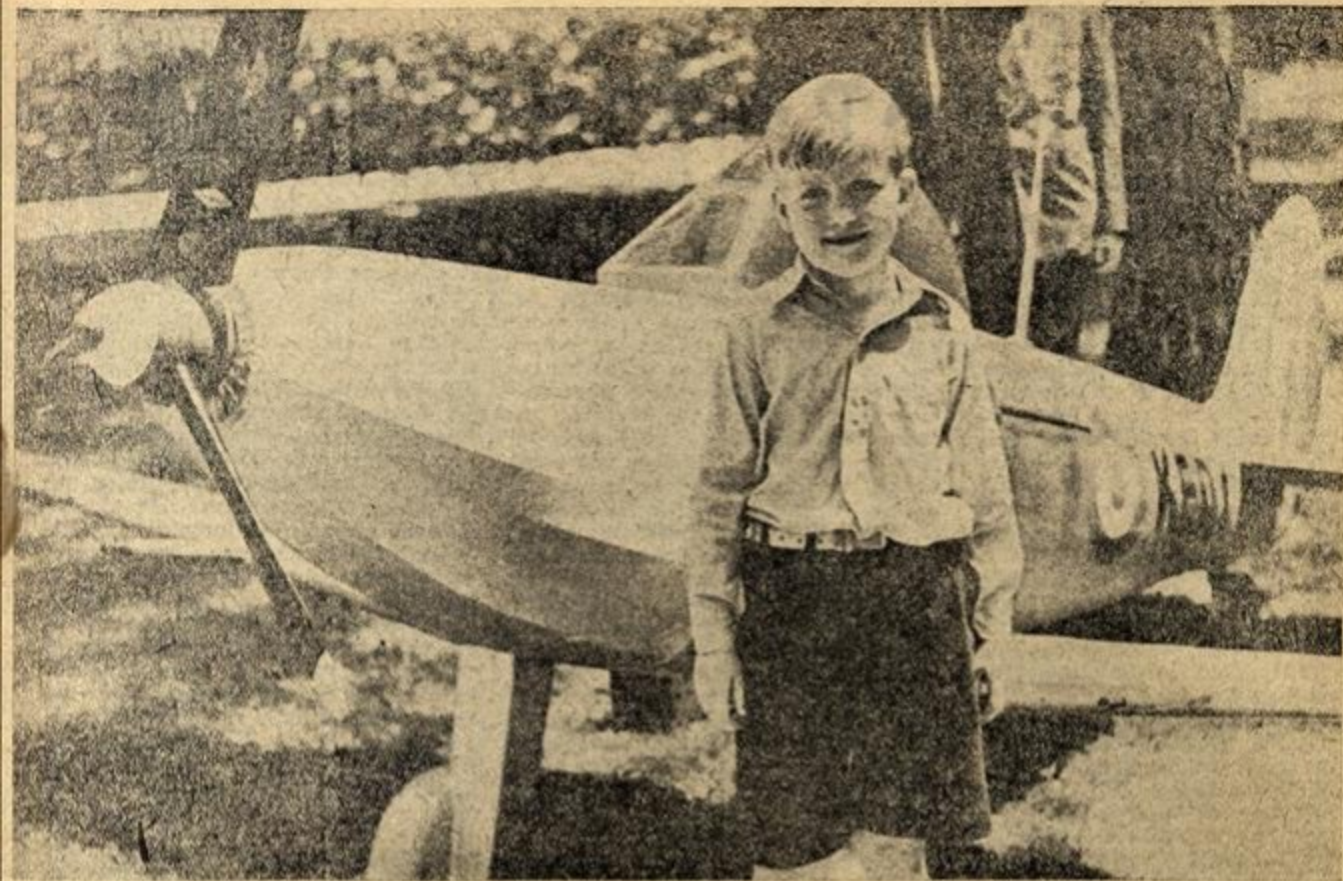
Στ' αυτιά μου άκούω βοούν οι έλληνι-

(Συνέχεια στή σελ. 24)

ΑΝΩ. 'Αριστερά: 'Η Α. Μ. ο Βασιλεύς παραδίδει τὸ ξίφος σὲ βνεοορκισθέντα Ἴταρο. **Δεξιά:** 'Η Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος μετὰ τὸ ἀεροπλάνο πὸ τοῦ ἔκαμε δῶρο τὸ Κρατικὸ Ἐργαστῆριον Ἀεροπλάνων στὴν ἐορτὴ του. **ΚΑΤΩ. 'Αριστερά:** 'Η Α. Μ. ὁ Βασιλεύς παρακολουθεῖ στὸ

Τατοί αεροπορικές επιδείξεις. **ΣΤΟ ΜΕΣΟΝ**: Μία διμοιρία ξεκουράζεται μετά από επιτυχή επιχείρηση εναντίον των συμμοριτών στα Πιέρια. **Δεξιά**: Από την τελευταία περιοδία του Ύκουργου των Στρατιωτικών κ. Στρατόν επιθεωρούντος Μονάδα Στρατού στην Αρδέα.

